

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Факультет фінансів та обліку
Кафедра фінансового контролю та аудиту

Кривенко Роман Аркадійович

ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ ДЛЯ
АУДИТУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування
Дипломна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Виконала:
студентка гр. ОАДФКм - 21
Кривенко Р.А.

(підпис)

Науковий керівник:
д.е.н., проф. Лучко М.Р.

(підпис)

Магістерську роботу допущено
до захисту:

«__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

М.Р. Лучко

ТЕРНОПІЛЬ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1. Сутність фінансової звітності та її характеристика згідно Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку	6
1.2. Вимоги до складання фінансової звітності згідно Міжнародних стандартів	13
Висновки до розділу 1.....	29
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	
2.1. Аналіз фінансового стану підприємства	30
2.2. Використання даних аналізу фінансової звітності для управлінських цілей.....	37
Висновки до розділу 2.....	41
РОЗДІЛ 3. АУДИТ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
3.1. Обов'язковий аудит фінансової звітності.....	42
3.2. Ініціативний аудит фінансової звітності.....	49
3.3. Особливості аудиту фінансової звітності у різних суб'єктах господарювання	53
Висновки до розділу 3.....	56
ВИСНОВКИ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61
ДОДАТКИ.....	66

ВСТУП

Актуальність теми. Керівництво ресурсами підприємства не здійсненне без відповідної інформаційної системи, яка зобов'язана точно показувати всі процеси виробництва. У зв'язку з цим найбільше важливими стають питання удосконалення бухгалтерського обліку, як фінансового, так і управлінського. Забезпечення своєчасної, а також достовірної інформації визначає ефективність управління та успішне функціонування фірми в умовах ринкового середовища.

На теперішньому моменті піднесення, суспільних взаємовідносин та зростання значення інформаційної наповненості, цінність бухгалтерського обліку як важкої функції управління підприємством зростає, незалежно від форми власності. Це обумовлюється тим, що бухгалтерський облік в порядку правління виконує завдання щодо збору та обробки повідомлення про фінансово-господарську діяльність, необхідної для ефективного управління підприємством.

Вказується на те, що точність обліку не постійно відповідає теперішнім стандартам управління, оскільки трапляються випадки порушення методології його ведення, надання неточної повідомлення та випадки шахрайства. Ці проблеми відносяться до сфери обліку та аналізу фінансової звітності.

Подальше викладення стосується розвитку теорії та практики фінансової звітності, представленого у працях як зарубіжних, так і вітчизняних вчених економістів. Виділяються деякі імена, такі як Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, Н.В. Герасимчук та інші, які зробили важливий внесок у цю область. Водночас, зауважується, що роботи цих авторів можуть бути предметом дискусій у деяких питаннях і вимагають подальших наукових досліджень, особливо в контексті обліку фінансової звітності.

Остання частина вступу стверджує актуальність теми дослідження та формулює мету роботи, визначаючи завдання для досягнення цієї мети.

Мета дослідження є аналіз теоретичних засад та практичних аспектів організації та методології здійснення аудиту фінансової звітності. Для досягнення цієї мети в магістерській роботі визначено ряд конкретних завдань:

- пізнати теоретичні засади фінансової звітності;
- дослідити типи фінансової звітності, їх класифікаційні ознаки та характеристики;
- дослідити завдання, принципи та особливості формулювання фінансової звітності в Україні;
- вивчити організованість подання фінансової звітності;
- проаналізувати методи та прийоми аналізу та аудиту показників фінансової звітності;
- застосувати фактичні дані для оцінки фінансової стійкості та платоспроможності підприємства.

Об'єктом дослідження є система фінансової звітності підприємства.

Предметом дослідження - аспекти, які досліджуються для розуміння та оцінки фінансової діяльності підприємства та забезпечення її достовірності.

Методи дослідження. Магістерська робота ґрунтується на теоретичних та методологічних засадах, таких як економічна теорія, законодавчі та нормативні акти, методичний інструктивний матеріал і статистичні дані. У ході дослідження ми застосовували комплексний та системний підхід, а також методи теоретичного узагальнення і порівняння, серед інших. Крім основних аспектів об'єкта дослідження, наявні вторинні компоненти, вивчення яких проводилося комплексно за допомогою різних методів, таких як системний аналіз для деталізації об'єкта, синтез для узагальнення різноманітних аспектів, абстрагування для формування загальних висновків і розрахунки для аналізу фактографічної звітної інформації.

Наукова новизна полягає в дослідженні та розкритті специфіки взаємодії між звітністю підприємства і процесом фінансового аудиту, а також у виявленні нових підходів та стратегій використання звітності для забезпечення достовірності та ефективності аудиторського процесу. У процесі написання магістерської роботи ми скористалися законодавчою базою, яка регулює питання фінансової звітності підприємства. Також були використані наукові статті, монографії та методичні матеріали від авторів, що спеціалізуються у вивченні аспектів фінансової звітності.

Практична значущість одержаних наслідків полягає у розроблюванні автором пропозиції та рекомендації для поліпшення процесу формування та аналітичної інтерпретації показників фінансової звітності. Ці висновки можуть бути вигідні, як для освітніх, так і для практичних цілей. Запровадження цих пропозицій буде корисним не лише для підприємств у господарській сфері, але також для аналітиків, аудиторів та інших користувачів фінансової звітності. Це сприятиме більш глибокому розумінню та належній аналітичній обробці звітних даних, що в свою чергу підвищить якість інформаційного забезпечення для прийому ними економічних ухвал взагалі.

Структура дипломної роботи. Дипломна робота виконана на 68 сторінках друкованого тексту, складається з вступу, 3 розділів, висновків, переліку використаних джерел та додатків.

Дипломна робота виконана з використанням 48 літературних джерел, містить 5 таблиць, 27 рисунки та 6 додатків.

РОЗДІЛ 1. ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність фінансової звітності та її характеристика згідно Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку

В теперішніх умовах виробничо-фінансової сфери легко втратити конкурентні позиції, тому для забезпечення дійової фінансово-господарської роботи керівникам варто розшукувати найбільш ефективні способи висвітлення перед користувачами переваг своїх підприємств.

Джерелом оттакої інформації є звітність підприємства, що є завершальним етапом у формуванні фінансових ресурсів. Фінансова звітність(ФЗ) впорядковує та структурує інформацію про функціонування компанії, роблячи її важливою для формування ефективних стратегій у галузі економіки та управління.

Відповідно з Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку., фінансова звітність проявляє собою документ, який включає в себе інформування щодо фінансового стану та наслідків функціонування підприємства.

Важливість цієї звітності надзвичайно висока, адже вона є основою для управлінських інвестиційних та кредитних рішень.Формування фінансових звітів завжди представляє собою складне та комплексне завдання, яке вдається вирішити лише досвідченим фінансовим менеджерам.

На наш погляд, звітність можна охарактеризувати як порядок взаємопов'язаних показників, котрі узагальнюються і представляються у вигляді таблиць ще текстового матеріалу (рис. 1.1). Це дозволяє обчислити фінансовий стан а також наслідки роботи підприємства.

Отже, звітність представляє собою систематизований аналіз показників, що охарактеризовують діяльність будівельного підприємства протягом конкретного періоду. Вона базується на даних господарського обліку та

включає в себе якісні та кількісні характеристики функціонування підприємства [2, 153-157 с.].

Фінансова звітність включає показники вартісних вимірників у виробничій та фінансово-господарській функціонування суб'єкта господарювання та фінансового стану підприємства за відведений період[31]. Ця звітність формується на основі належно оформлених документів і системно відображає усю роботу суб'єкта господарювання. Зазвичай, фінансова звітність складається на засадах показників бухгалтерського обліку. Тим часом, окремі показники звітності створюються на засадах даних оперативно-технічного та статистичного обліку. Окремі аспекти діяльності підприємств та країни в цілому висвітлює статистична звітність, включаючи окремі економічні та соціальні явища.

Основами інформації для формування статистичної звітності є інформація оперативно-технічного, статистичного та бухгалтерського обліку. Оперативно-технічна звітність генерується на основі показників оперативно-технічного обліку і включає в себе ознаки функціонування часткових цехів підрозділів, дільниць, фірми за короткі періоди часу, як доба, п'ятиденка, тиждень, декада. Ця звітність призначена для внутрішнього контролю та використовується для нагляду за виконанням доручень і оперативного регулювання процесів здобутки виробничих запасів, підприємства, реалізації та фінансових операцій[35]. Слід зауважити, що в керівництві економікою звітність поділяється на державну та внутрішньогосподарську згідно з її значенням.

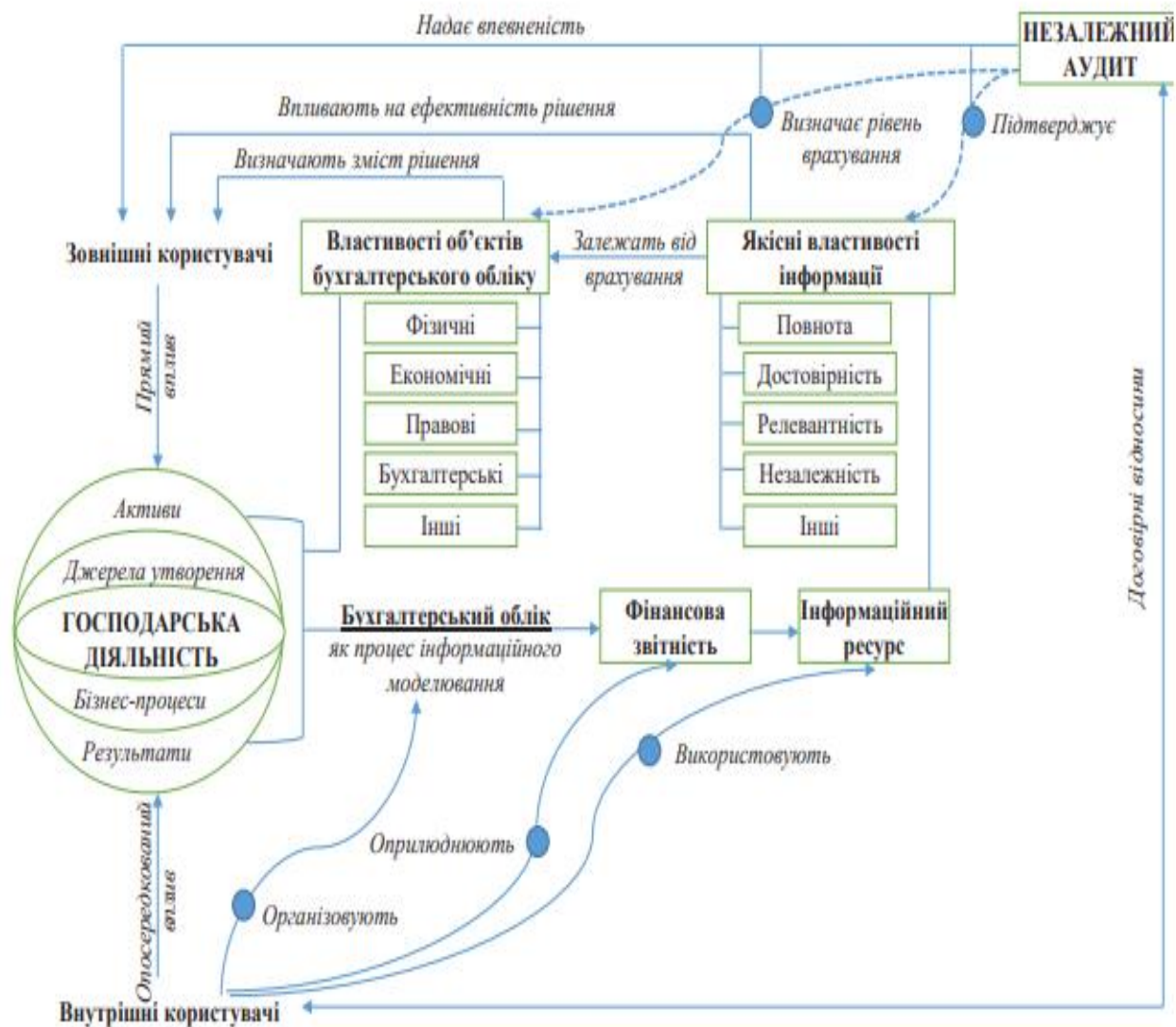

Рис. 1.1. Модель якості фінансової звітності як об'єкт бухгалтерського обліку

Державна звітність, яку визначають органи державного управління, охоплює бухгалтерську та статистичну звітність і включає ознаки економічного і соціального піднесення підприємств, регіонів, галузей та країни. Звітність внутрішньогосподарських підрозділів відображає внутрішню економічну діяльність підприємства і включає конденсовану інформацію про функціонування цих підрозділів за встановленими параметрами. Методологію фінансової звітності регулює Міністерство фінансів України, яке "підтверджує національні положення (стандарти)

бухгалтерського обліку, а також інакші нормативно-правові акти, що стосуються здійснення бухгалтерського обліку і формування фінансової звітності"[4, 524 с.].

Фінансова звітність складається (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Склад фінансової звітності[4, 524 с.]

№	Склад фінансової звітності	Характеристика
1	БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН)	У балансі відображаються активи, зобов'язання та власний капітал підприємства.
2	ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (ЗВІТУ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД)	У звіті про фінансові результати розкривається інформація про доходи, витрати, прибутки і збитки, інший сукупний дохід та сукупний дохід підприємства за звітний період.
3	ЗВІТУ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ	У звіті про рух грошових коштів наводяться дані про рух грошових коштів (грошей) протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. При складанні фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності підприємства можуть обрати спосіб складання звіту про рух грошових коштів за прямим або непрямим методом із застосуванням відповідної форми звіту.
4	ЗВІТУ ПРО ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ	У звіті про власний капітал розкривається інформація про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду. У графах звіту про власний капітал, призначених для наведення складових власного капіталу, зазначаються показники, наведені у розділі I «Власний капітал» балансу. Для забезпечення порівняльного аналізу інформації звіту про власний капітал підприємства повинні додавати до річного звіту звіт про власний капітал за попередній рік.
5	ПРИМІТОК ДО ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ	Це сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію та обґрунтованість статей фінансової звітності, а також іншої інформації, розкриття якої вимагають стандарти бухгалтерського обліку. Примітки готуються у довільній формі, але при складанні повнокомплектної фінансової звітності за НП(С)БО є ще обов'язкова стандартизована форма приміток – так звана форма № 5.

Підприємства, котрі формують фінансову звітність згідно до національними стандартами бухгалтерського обліку[28], утворюють проміжну фінансову звітність, котра обіймає конкретний період (наприклад, I квартал, перше півріччя, дев'ять місяців)[35].

Фінансова звітність обов'язково включає «інформацію, розкриття якої визначено НП(С)БО, МСБО або іншими нормативно-правовими актами Міністерства фінансів України щодо бухгалтерського обліку»[19, 104-112 с.]. Ця інформація, котра піддається розкриттю, включається безпосередньо в фінансові звіти або у їх додаткові примітки.

Інформація щодо фірми, котра піддається розкриттю у фінансовій звітності, включає (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Інформація, котра піддається розкриттю у фінансовій звітності

Кожен фінансовий звіт зобов'язаний включати дату, на яку поширюються його дані, або період, котрий він обхвачує. Якщо звітний період, за котрий складено фінансовий звіт, різниться від звітного періоду,

необхідно розкрити причини і результати цього у примітках до фінансової звітності.

Підприємство необхідно трактувати обрану облікову політику напрямом опису:

1. Правил оцінки статей звітності[18, 200 с.];
2. Методів обліку стосовно певних статей звітності[18, 200 с.].

Кожен фінансовий звіт зобов'язаний розміщати інформацію про дату, що визначає його дані, або період, котрий він обіймає. У випадку, коли звітний період, за який було складено фінансовий звіт, різниться від звітного періоду, треба докладно викласти причини і результати цього в розділі приміток до ФЗ.

1.2. Вимоги до складання фінансової звітності згідно Міжнародних стандартів

Міжнародні стандарти фінансової звітності(МСФЗ)[25], представляють собою набір документів (стандартів та коментарів), які були прийняті Радою з міжнародних стандартів ФЗ[25]. Ці документи визначають стандарти, які нормують хід формування фінансової звітності. Дану звітність є необхідною для зовнішніх користувачів, котрі мають думку приймати економічні рішення відносно підприємства. МСФЗ виступають знаряддям для виконання економічної політики, спрямованим на забезпечення прозорості, а також зрозумілості інформації щодо господарської діяльності суб'єктів. Однією з цілей розробки та впровадження МСФЗ є створення достовірної основи для формулювання доходів та витрат, оцінки активів, а також зобов'язань, розкриття фінансових ризиків та порівняння результатів діяльності[30].

На відмінність від певних національних правил складання звітності, МСФЗ ґрунтуються на принципах, а не конкретних правилах, з упередженням на економічну сутність процесу. Провідними принципами складання та вживання МСФЗ є (рис. 1.3.).

Рис. 1.3. Принципи складання і вживання МСФЗ[30].

Принципи, що є у формуванні звітності згідно до МСФЗ, роблять її спроможною відобразити правдивий фінансовий стан товариства.

Необхідність забезпечення прозорості у господарській роботі суб'єктів виправдована потребою визначення прогнозованих доходів та ризиків у майбутньому. Позитивні плани від впровадження МСФЗ полягають у (рис. 1.4) [28].

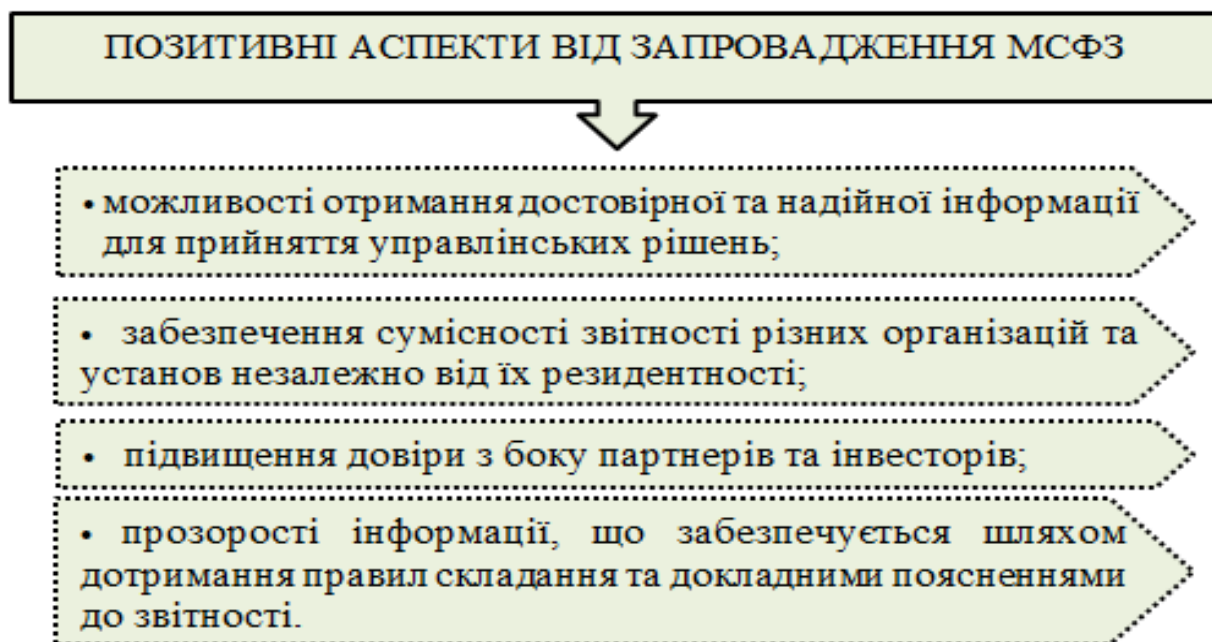

Рис.1.4. Позитивні аспекти від впровадження МСФЗ

Не дивлячись на те, що МСФЗ призначалися основою для утворення НП(С)БО, на цей час є несхожості поміж НП(С)БО та МСФЗ.

Під час адаптації фінансової звітності українських фірм, зокрема акціонерних товариств, щодо міжнародних стандартів фінансової звітності [25], необхідно враховувати наявні розходження між Національними та Міжнародними стандартами. Особливу увагу слід звертати на такі аспекти: облікові вимоги, оскільки Міжнародні стандарти фінансової звітності [25], надають компаніям можливість відступати від окремих положень у випадках, коли застосування їх може бути неефективним. На відміну від цього, П(С)БО не визначають такої можливості для підприємств. Щодо концептуальної основи, варто зазначити відсутність окремого документа - "Концептуальна основа" в національних бухгалтерських стандартах, оскільки правила та теоретичні принципи обліку закріплені у

Законі України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність"[24] і НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"[24].

Зміст вирішальних положень за МСФЗ та НП(С)БО є недалеким, однак групування їх має відхилення. У Концептуальній основі МСФЗ викладені два основні принципи - принцип безперервності та принцип визнання і відповідності доходів і витрат.

Міжнародними стандартами фінансової звітності та національними стандартами у сфері бухгалтерського обліку полягає в пріоритеті положення переважання змісту над формою[21, 39-43 с.]. Дане положення визнається як головний щодо вживання МСФЗ у бухгалтерському обліку. Незважаючи на те, що національні стандарти бухгалтерського обліку ще визнають цей принцип, більшість фірм в Україні, не враховують його в праці, показуючи операції, враховуючи лише юридичну форму і нехтуючи економічну значення. [34, 86-92 с.].

Згідно пункту 10 МСБО 1 «Подання фінансової звітності»[24], абсолютний комплект фінансової звітності включає (рис. 1.5).

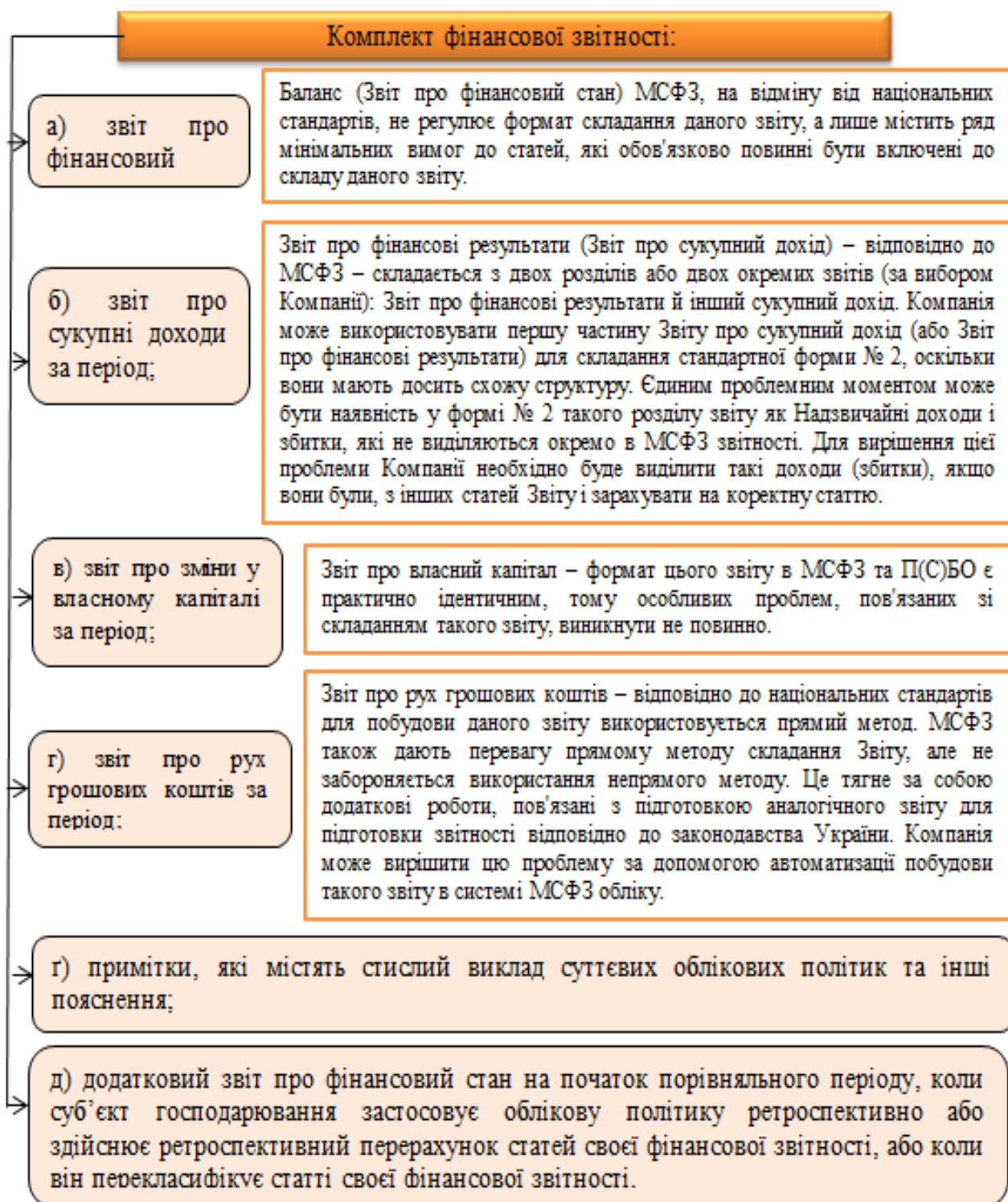

Рис. 1.5. Комплект фінансової звітності згідно пункту 10 МСБО 1

Якщо товариство при веденні бухгалтерського обліку додержується національних стандартів та не має дійств, котрі дозволено витлумачувати двояко, то дозволено з впевненістю підтверджувати, що утруднення при

переході на МСФЗ у бухгалтерському обліку буде щонайменше, якщо вони будуть загалом.

До всіх звітів МСБО 1 «Подання фінансової звітності» [24], висуває наступні вимоги[28]:

- обов’язкове дотримання всіх стандартів[24];
- розкриття обов’язкових статей[24];
- дотримання при розкритті принципу суттєвості[24].

Стан фінансів підприємства на конкретну дату відображається у балансі, і, відповідно до вимог МСБО 1 "Подання фінансової звітності"[40], його визначають як Звіт про фінансовий стан підприємства [30]. "Баланс відображає фінансове принцип суб'єкта господарювання на конкретний момент часу, зазвичай на кінець фінансового року"[29]. На інформування щодо фінансового стану впливають(рис.1.6).

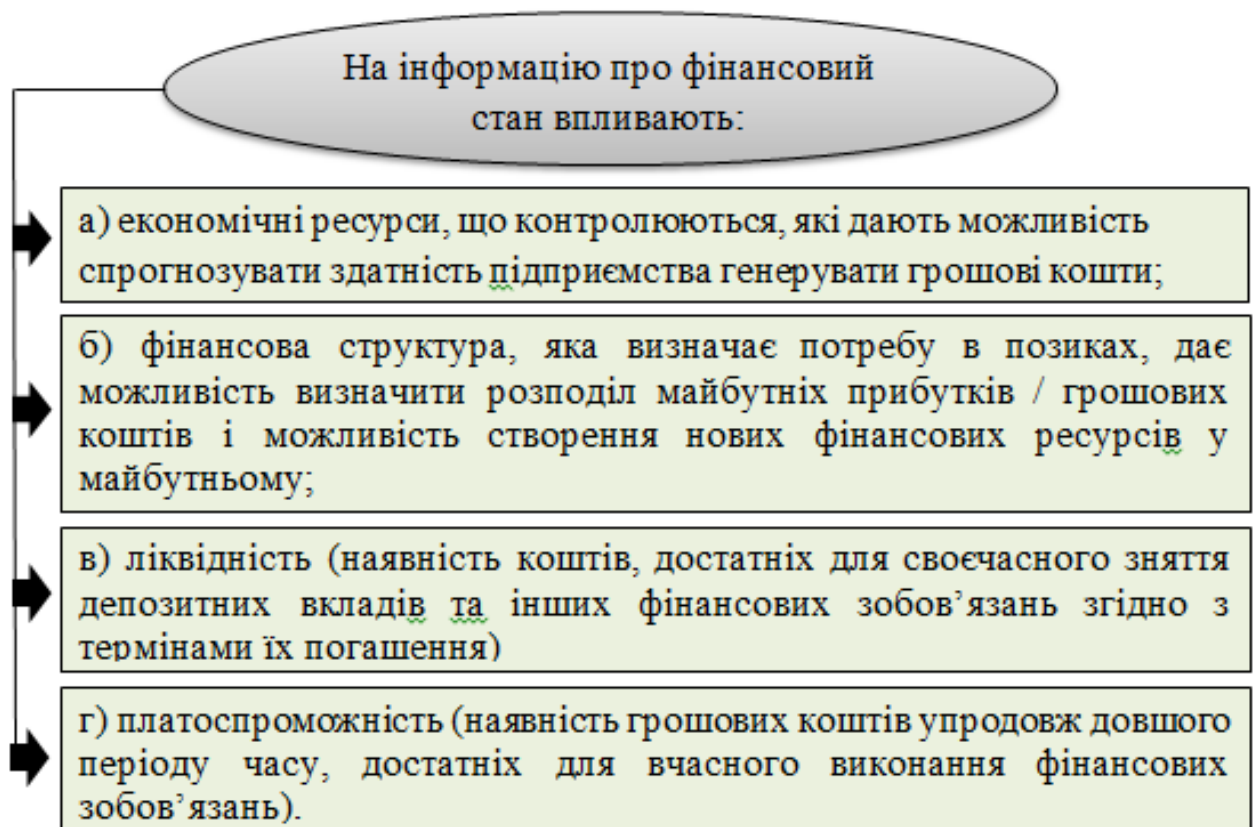

Рис.1.6. Показники, які впливають на інформування про фінансовий стан підприємства[24]

Два останні аспекти допомагають користувачам передбачити ймовірність своєчасного здійснення фінансових зобов'язань, при цьому ліквідність стосується короткострокових зобов'язань, а платоспроможність – до довгострокових. Основними частинами балансу є "активи, зобов'язання і капітал"[24]. Балансове рівняння (рис. 1.7)[39].

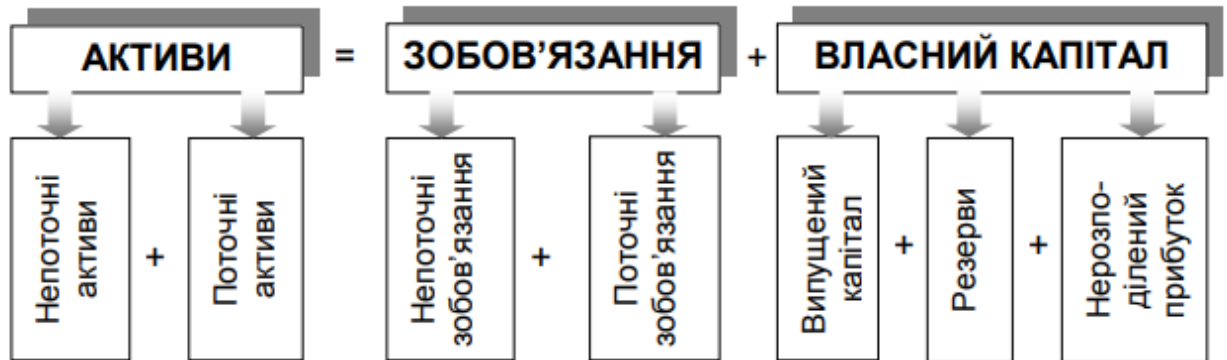

Рис. 1.7. Балансове рівняння

Міжнародні стандарти не визначають форму балансового звіту, але містять вимоги до подання і розкриття певних статей (рис. 1.8) [16, 304 с.].

МСБО 1 «Подання фінансової звітності»
Розділ «Звіт про фінансовий стан» – пункт 54 – витяг
Звіт повинен включати, як мінімум, статті, що подають такі суми:
<ul style="list-style-type: none"> а) основні засоби; б) інвестиційна нерухомість; в) нематеріальні активи; г) фінансові активи (за винятком сум, зазначених в ґ), є) та ж)); ґ) інвестиції, обліковані із застосуванням методу участі в капіталі; д) біологічні активи; е) запаси; є) торговельна та інша дебіторська заборгованість; ж) грошові кошти та їх еквіваленти; з) загальна сума активів, класифікованих як утримувані для продажу, та активи, включені у ліквідаційні групи, класифіковані як утримувані для продажу відповідно до МСФЗ 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» и) торговельна та інша кредиторська заборгованість; і) забезпечення; ї) фінансові зобов'язання (за винятком сум, зазначених в и) та і)); й) зобов'язання та активи щодо поточного податку, як визначено в МСБО 12 «Податки на прибуток»; к) відстрочені податкові зобов'язання та відстрочені податкові активи, як визначено в МСБО 12; л) зобов'язання, включені у ліквідаційні групи, класифіковані як утримувані для продажу відповідно до МСФЗ 5; м) неконтрольовані частки, представлені у власному капіталі; н) випущений капітал і резерви, що відносяться до власників материнського підприємства.

Рис. 1.8. Необхідна для відображення інформація «Звіту про фінансовий стан» відповідно МСБО 1[20, 417-421 с.]

Баланс може бути представлений у двох форматах[24],(рис. 1.9.).

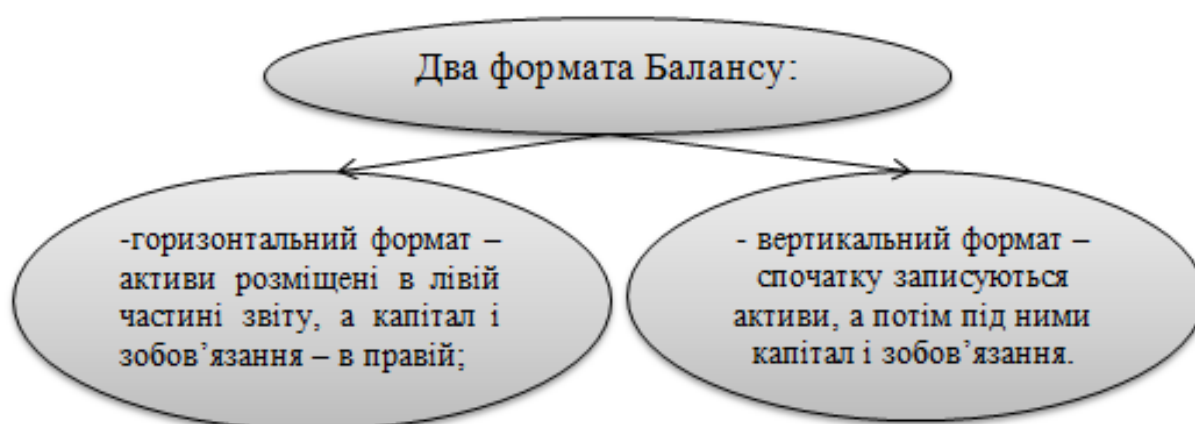

Рис. 1.9. Форми Балансу

Активи і зобов'язання подаються за одним із двох варіантів

1) "активи – в порядку зростання ліквідності, капітал і зобов'язання – за зменшенням терміну їх погашення"[24];

2) "активи – в порядку зменшення ліквідності, капітал і зобов'язання – за зростанням терміну їх погашення"[24](рис. 1.9).

Рис. 1.9. Варіанти подання статей у Звіті про фінансовий стан

Звіт, який розкриває доходи, витрати та фінансові результати роботи підприємства, згідно з пунктом 10 МСБО 1 "Подання фінансової звітності"[24], отримує назву "Звіт про сукупні доходи"[17, 200 с.]. У цьому звіті доходи організації порівнюються з витратами стосовно поняття прибутку чи збитку. Він показує результати операцій підприємства за конкретний період, зазвичай за рік. Визначення фінансових результатів базується на класифікації операцій роботи підприємства (рис.1.10).

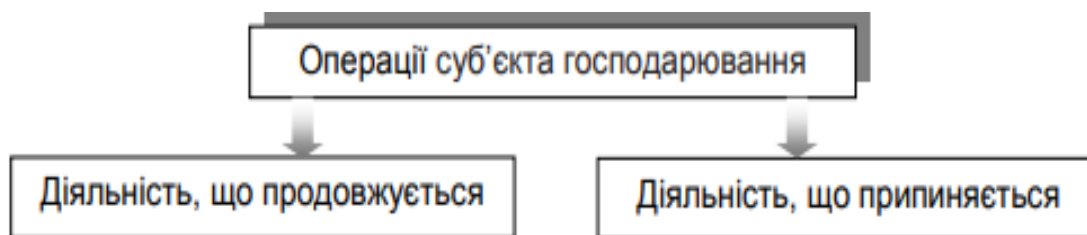

Рис. 1.10. Класифікація операцій суб'єкта господарювання з ціллю відображення в звіті про сукупні доходи[24].

Основні елементи цього звіту (рис. 1.11).

Рис. 1.11. Елементи звіту про сукупні доходи

Прибуток або збиток представляє собою суму доходів після вирахування витрат без урахування елементів інакшого сукупного прибутку. Інакший сукупний прибуток включає в себе складові доходів чи витрат (з урахуванням коригувань перекласифікації), які не враховані у прибутку або збитку, відповідно до вимог чи дозволів інших МСФЗ[24].

Загальний сукупний прибуток – сума, на яку збільшився капітал[24], суб'єкта господарювання протяжі деякого періоду в результаті операцій Прибуток або збиток[41] – це загальна сума доходів за вирахуванням витрат без урахування[24] складників інакшого сукупного прибутку[17, 200 с.].

Інший сукупний прибуток включає в себе складові доходів або витрат (з урахуванням коригувань за перекласифікацією), які не відображаються у фінансовому результаті (прибутку або збитку), згідно до вимог чи дозволів інших МСФЗ(рис. 1.12).

Загальний сукупний прибуток представляє суму, на яку зросла вартість капіталу суб'єкта господарювання[24], на протязі конкретного періоду через проведені операції.

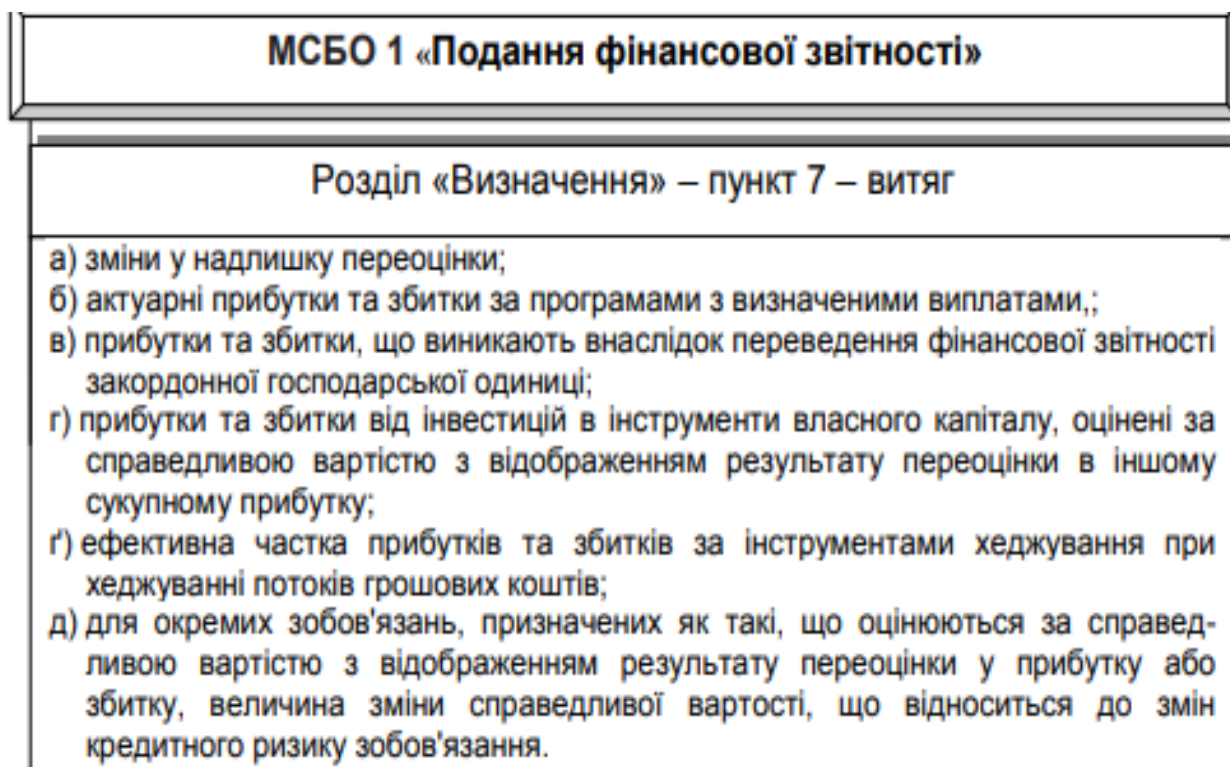

Рис. 1.12. Складові складники інакшого сукупного прибутку

Ключовим підсумковим показником діяльності підприємства в звіті про прибутки є показник сукупного прибутку (збитку).

Звіт про сукупний дохід може подаватися у двох формах (рис. 1.13).

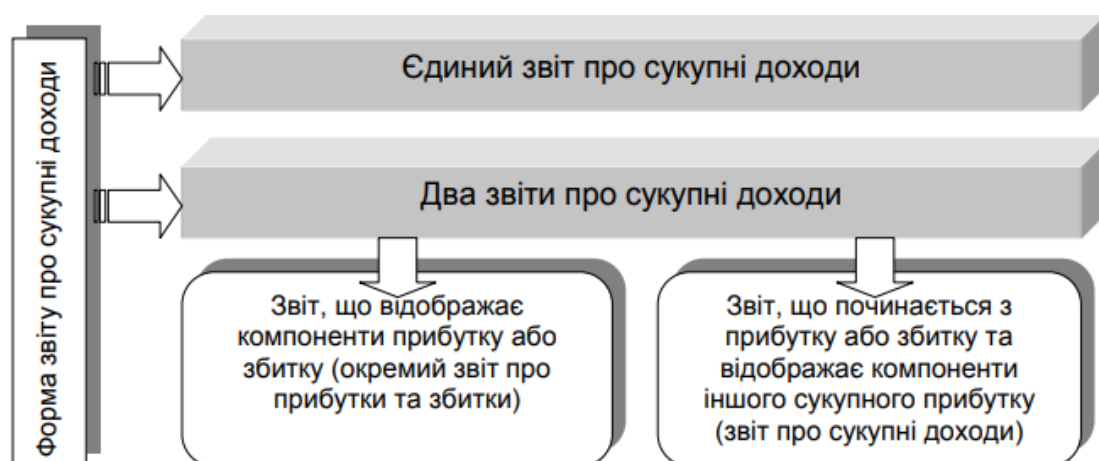

Рис. 1.13. Формат Звіту про сукупні доходи

Згідно з МСБО 1 «Подання фінансової звітності» [24], неодмінним складником фінансової звітності є звіт, що показує зміни у власному капіталі

унаслідок операцій та інших подій, окрім унесків учасників (власників) суб'єкта господарювання та поділу капіталу між ними[24].

Корекції власного капіталу суб'єкта господарювання[42] між двома датами балансу відтворюють зміни чистих активів протягом цього періоду, вказуючи на зростання або скорочення його фінансового стану. (рис. 1.14).

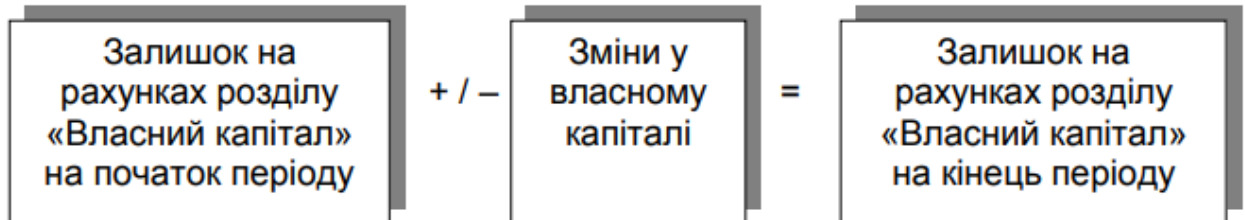

Рис. 1.14. Зміни у власному капіталі суб'єкта господарювання

Звіт про власний капітал[24], відповідно МСБО 1 «Подання фінансової звітності» називається Звіт про переміни у власному капіталі, та містить інформацію відображену рисунком 1.15[23].

Рис. 1.15. Інформація Звіту про зміни у власному капіталі

Потоки представляють собою рух грошових коштів та еквівалентів, які включають в себе отримання та витрати. Грошові кошти охоплюють наявність готівки в касі та розміщені депозити. Еквіваленти грошових коштів – це краткострокові, легко конвертовані інвестиції, які швидко

перетворюються на великі суми грошових коштів і характеризуються[24], невеликим ризиком переміни їхньої ціни. (рис. 1.16).

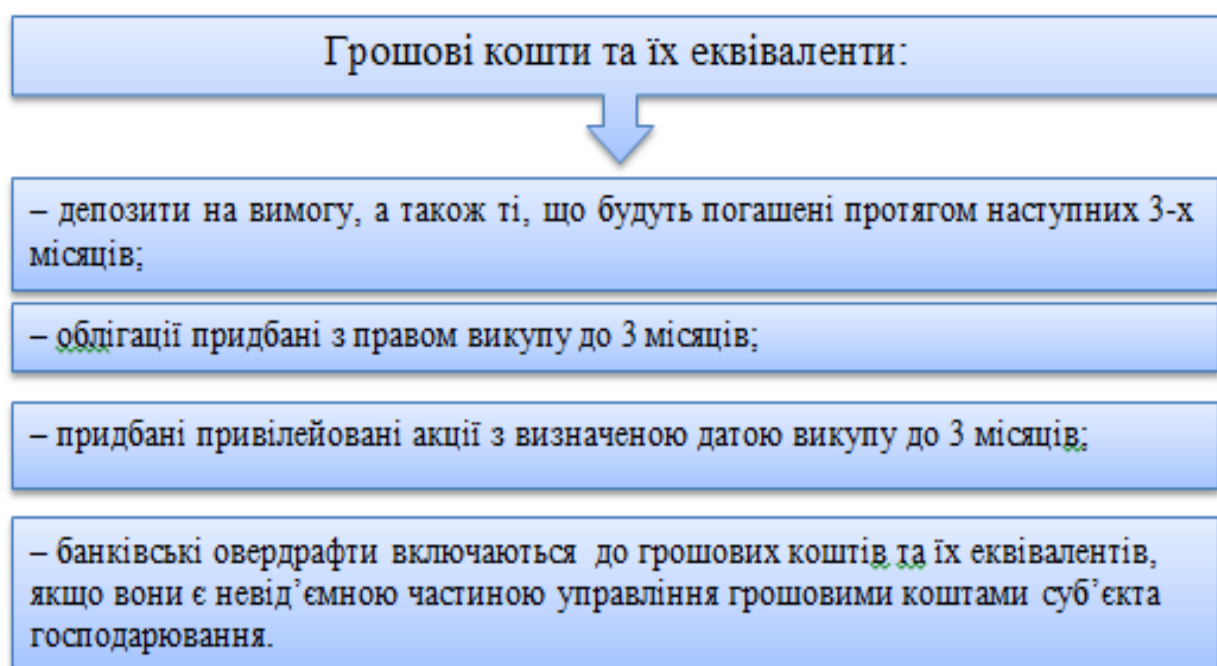

Рис.1.16. Грошові кошти та їх еквіваленти

МСБО 7 наголошує на тому, що відсотки та дивіденди отримані та сплачені, мають розкриватися окремо у звіті про рух грошових коштів[24]. Відповідно до МСБО 7 відсотки та дивіденди отримані та сплачені, як правило, класифікують як грошові потоки від операційної діяльності. У разі обрання певного методу презентації відсотків та дивідендів, компанія повинна постійно дотримуватися цього методу. Різні компоненти єдиної транзакції мають бути презентовані окремо як операційна, інвестиційна та фінансова діяльність. Стандарт не дозволяє класифікувати транзакцію базуючись лише на її домінуючій ознаці.

Відповідно з Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів»[24], відповідний звіт відображає грошові потоки протягом певного періоду, розподілені за видами діяльності, такими як операційна, інвестиційна та фінансова[1]. Будова звіту про рух грошових коштів[24] (рис. 1.17).

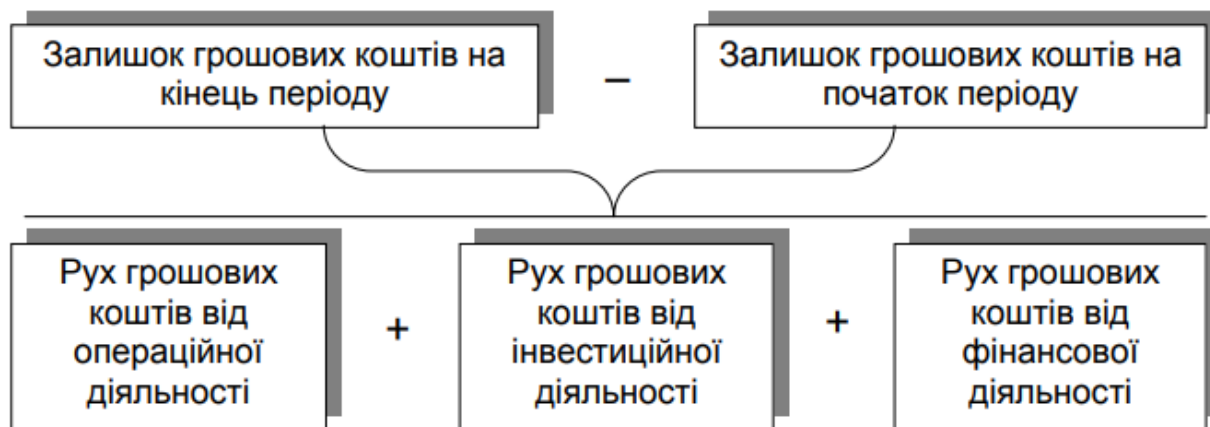

Рис. 1.17. Будова Звіту про рух грошових коштів[24]

На рисунку 1.17. відображено приклади грошових потоків включають операційні, інвестиційні та фінансові діяльності. У Звіті про грошові потоки детально розглядаються ключові категорії загальних грошових надходжень і витрат, що створюються внаслідок інвестиційної та фінансової роботи, за виключенням відображення грошових потоків на чистій основі[6, 536 с.]. На нетто-основі, що означає групування статей надходжень і видатків та відображення кінцевого руху по операції, можна представити в звіті грошові потоки, що повстають в наслідок операційної, інвестиційної або фінансової роботи[45, 53-56 с.](рис. 1.18).

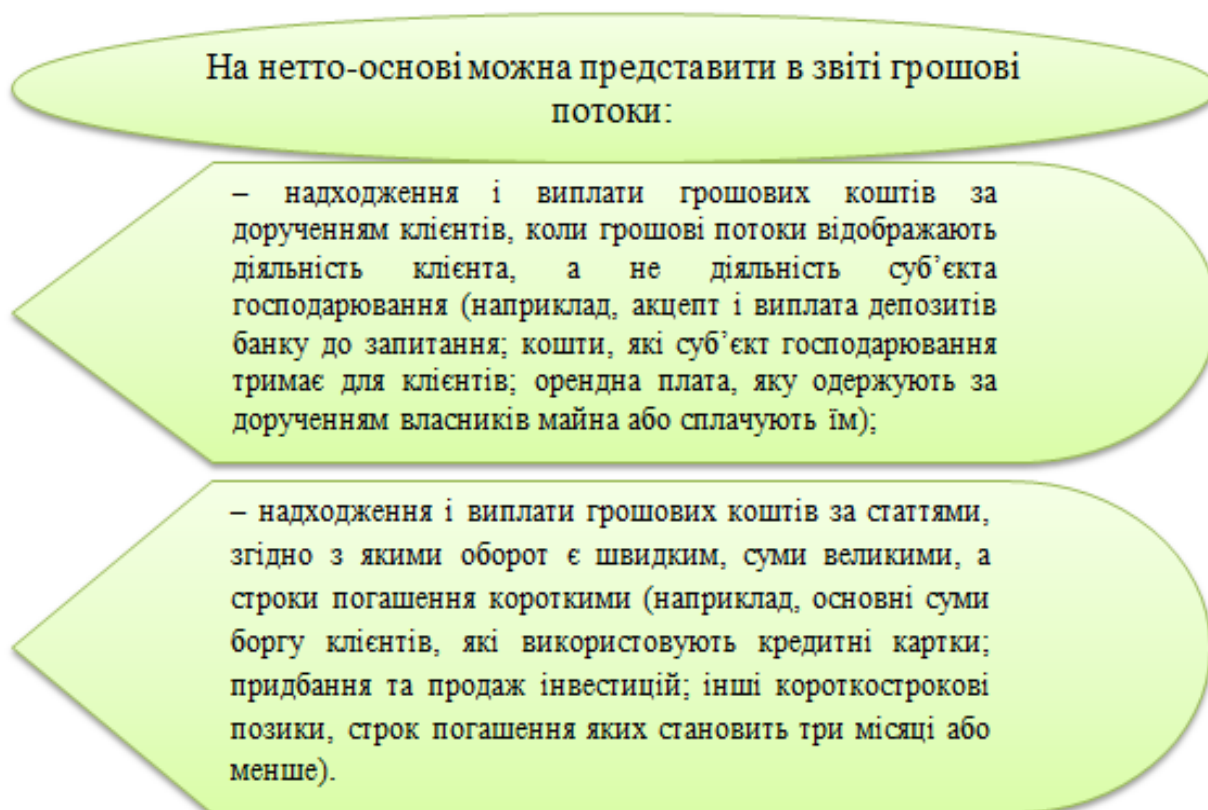

Рис. 1.18. Надходження, які можна представити в звіті грошові потоки на нетто-основі.

У Звіті про рух грошових коштів[24], відповідно до пункту 21 МСБО 7, деякі грошові потоки може бути згорнуто. не висуває суворих, спеціальних вимог щодо мінімального набору статей звіту про рух грошових коштів, але має конкретні вимоги та пояснення стосовно(рис. 1.19).

Рис. 1.19. Вимоги та пояснення відповідно МСБО 7

Формат Приміток за МСФЗ не стандартизований і вони можуть подаватись в довільній формі із застосуванням тексту, таблиць, графіків і т. д. Згідно з МСБО 1 «Подання фінансових звітів»[24], у Примітках до фінансових звітів слід наводити таку інформацію[5, 3-5 с.]:

- 1) про засади складання фінансових звітів, а також облікову політику суб'єкта господарювання;
- 2) таку, що вимагається МСБО, але не показана у фінансових звітах;
- 3) яка не наводиться у фінансових звітах, однак є необхідною для правдивого відображення фінансового становища і результатів роботи суб'єкта господарювання. Примітки сприяють користувачам у досягненні відповідного розуміння фінансових звітів і надають можливість порівняти їх із фінансовими звітами інших компаній. (табл. 1.2):

Таблиця 1.2

Примітки до фінансової звітності[5, 3-5 с.].

облікова політика		підтверджувальна інформація	розкриття іншої інформації
зазначення відповідності МСБО	виклад застосованої основи оцінки та облікової політики	для статей, наведених у кожному фінансовому звіті	включаючи непередбачені події, зобов'язання та розкриття іншої фінансової та нефінансової інформації

Примітки фінансової звітності повинні подаватись у упорядкованому виді. Кожна стаття, включена до Фінансового звіту, Звіту про сукупний дохід Звіту про зміни у власному капіталі та Звіту про рух грошових коштів, повинна мати відповідне посилання на відповідну інформацію у примітках.

Події після дати балансу, відповідно МСБО 10 «Події після звітного періоду»[24] – «це підходящі та несприятливі події, що виникли між датою балансу та числом затвердження фінансової звітності до випуску, та якщо ці події здійснюються вже після оприлюднення доходу чи інакшої вибіркової фінансової інформації»[5, 3-5 с.]. При цьому датою випуску звітності є дата

офіційного дозволу керівництва суб'єкта господарювання на випуск (публікацію, подання) фінансових звітів за межі цього суб'єкта.

Суб'єктам господарювання варто розголошувати інформацію щодо дати затвердження фінансової звітності та особи, яка надала схвалення на її затвердження перед публікацією[9,464 с.]. У випадку, якщо власники або інші уповноважені особи мають змогу додавати зміни до фінансової звітності після публікації, суб'єктам господарювання варто розголошувати цю інформацію. Якщо після завершення звітного періоду суб'єкт господарювання одержує нову інформацію про умови, що стояли на фінал даного етапу, йому варто відновити розголошення інформації, пов'язаної з даними умовами, з врахуванням нових даних[10, 337-346 с.].

Існують наступні види подій після звітного періоду(рис. 1.20).

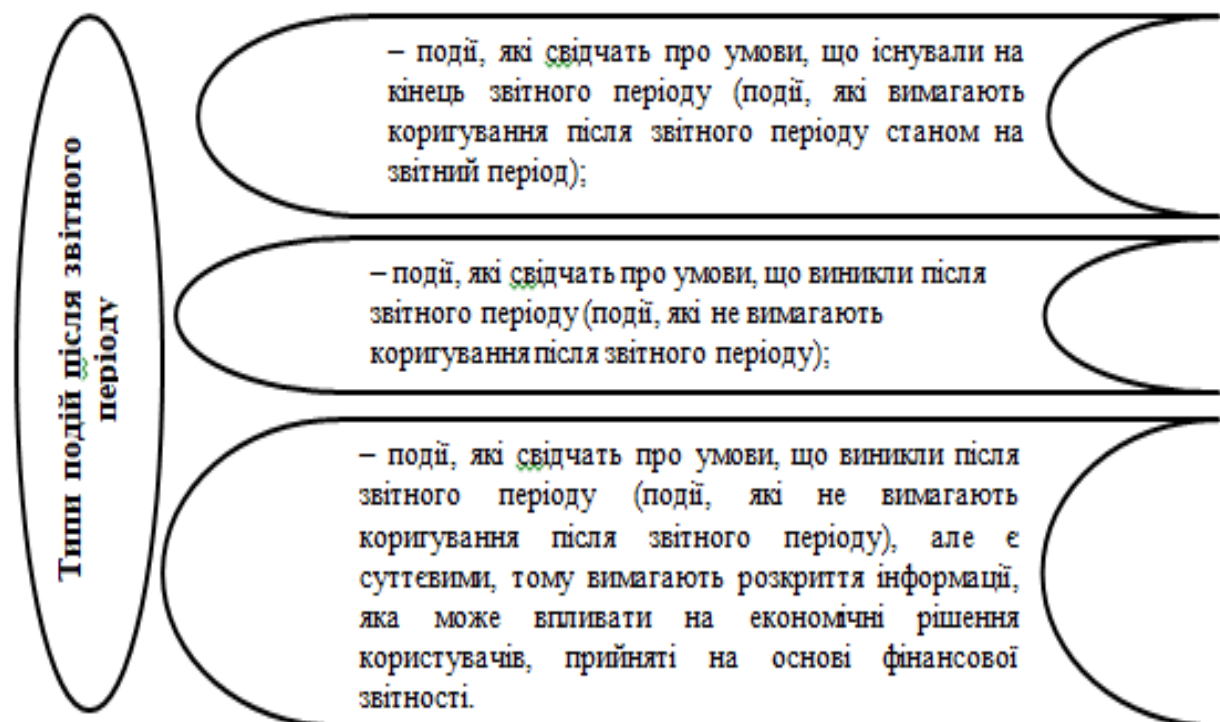

Рис. 1.20. Типи подій після звітного періоду[7, 718 с.]

Погодження фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності з міжнародними стандартами є обов'язковим для наступних категорій підприємств[7, 718 с.]:

1) Підприємства, котрі мають суспільний інтерес. Сюди входять емітенти цінних паперів, котрі торгуються на біржі, банки, страхові компанії,

недержавні пенсійні фонди, інші фінансові установи (за винятком малих підприємств і недержавних пенсійних фондів), а також підприємства, що відносяться до великих підприємств.

2) публічні акціонерні товариства[7, 718 с.],

3) підприємства, котрі здійснюють видобутком корисних копалин, які мають загальнодержавне значення, включають ті, які проводять геологічне вивчення, включаючи дослідно-промислову розробку, на родовищах таких корисних копалин, або здійснюють їх видобуток. Це теж може залучати здійснення діяльностей, передбачених договором про поділ продукції для корисних копалин загальнодержавного значення, і транспортування вуглеводнів та хімічних продуктів по трубопроводах, включаючи транзитні перевезення.

Висновки до розділу 1

1. Звітність підприємства представляє собою систематизований аналіз показників, що охарактеризовують діяльність підприємства протягом конкретного періоду. Вона базується на даних господарського обліку та включає в себе якісні та кількісні характеристики функціонування підприємства.

Підприємства, котрі складають фінансову звітність згідно з НП(С)БО, формують проміжну фінансову звітність, котра охоплює конкретний період.

2. Міжнародні стандарти фінансової звітності, представляють собою набір документів, які були прийняті Радою з міжнародних стандартів фінансової звітності. Ці документи визначають стандарти, які нормують хід складання фінансової звітності. Ця звітність є необхідною для зовнішніх користувачів, котрі мають думку приймати економічні рішення відносно підприємства. МСФЗ виступають знаряддям для виконання економічної політики, спрямованим на забезпечення прозорості, а також зрозумілості інформації щодо господарської діяльності суб'єктів.

Головною несхожістю МСФЗ та національних стандартів у сфері здійснення бухгалтерського обліку є «принцип превалювання змісту над формою»[7, 718 с.].

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

2.1. Аналіз фінансового стану підприємства

Фінансовий стан виступає однією з ключових рекомендацій ефективності діяльності будь-якого суб'єкта господарювання. Він визначається показниками фінансового забезпечення, обґрунтованістю розміщення та дійового вживання фінансових ресурсів та здатністю реалізовувати дійову господарську діяльність в умовах змінюючогося внутрішнього і зовнішнього середовища[4, 524 с.]. Виконання аналізу фінансового стану фірми, спільно з комплексною оцінкою його активів а також пасивів, бізнес-активності та використання капіталу, є суттєвим компонентом формулювання фінансової стабільності суб'єкта господарювання[15, 137 с.].

Два основних показника фінансового стану економічного суб'єкта визначаються його фінансовою стійкістю і платоспроможністю. Фінансово стійким вважається підприємство, яке здатне покривати вкладені в активи кошти за рахунок власних ресурсів, уникає непідтвердженої дебіторської та кредиторської заборгованості і має достатні резерви для вчасного здійснення зобов'язань. Платоспроможність визначає, наскільки ефективно підприємство виплачує свої зобов'язання вчасно[3, 328 с.]. Умови фінансової стійкості і платоспроможності виконуються, коли підприємство виявляє стійкість відповідати за свої зобов'язання в кожний мить. Неспроможний рівень фінансової стійкості часто призводить до неплатоспроможності, тоді як її надмір може спричинити накопичення надлишкових резервів, що, з одного боку, підвищує витрати підприємства, а з іншого — гальмує темпи його розвитку.

Оцінка фінансового стану включає в себе проведення об'єктивної аналізу обсягу та структури активів та пасивів підприємства, а ще визначення систематичності показників, отаких як (рис. 2.1) [13, 146-150 с.].

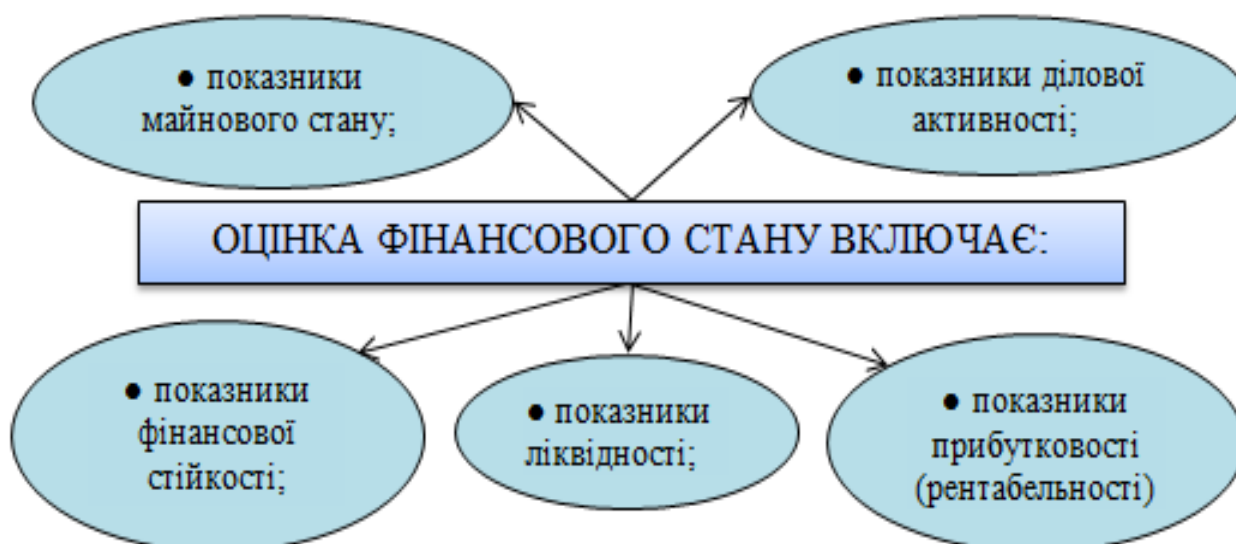

Рис. 2.1. Оцінка фінансового стану системи показників.

Для прикладу візьмемо дані фінансової звітності за 2021 та 2022 роки КП «Житомирводоканалу», щоб проаналізувати фінансовий стан даного підприємства. Тому для відображення реального фінансово-господарського стану КП «Житомирводоканалу» будуть розраховані та проаналізовані такі показники: «показники майнового стану; оцінка ліквідності та платоспроможності; показники рентабельності; оцінка фінансової стійкості; оцінка ділової активності, фінансових результатів»[23].

Одним з визначальних методів фінансового аналізу є коефіцієнтний метод[23]. «Коефіцієнтний метод визначає розрахунок певних коефіцієнтів підприємства, котрий показують як діють деякі чинники на його фінансовий стан»[23]. Недоліком отакого методу дозволено вважати трудомісткість.

В ході даної виконаної роботи розраховані і проаналізовані такі коефіцієнти:

Показники фінансового стану Підприємства на дату звітного балансу (табл. 2.1.).

Таблиця 2.1.

Показники фінансового стану КП «Житомирводоканалу»

Показники	Розрахункове значення	Фактичне значення	
		за 2021 р.	за 2022 р.
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності (K_1) $K_1 = \frac{\Phi.1 (\text{ряд } 1160 + \text{ряд } 1165)}{\Phi.1 \text{ ряд } 1695}$	0,25 min 0,5 max	0,19	0,06
2. Коефіцієнт загальної ліквідності (або покриття) (K_2) $K_2 = \frac{\Phi.1 \text{ ряд } 1195}{\Phi.1 \text{ ряд } 1695}$	1,0 min 2,0 max	1,61	1,71
3. Коефіцієнт фінансової стійкості (або автономії, або платоспроможності) (K_3) $K_3 = \frac{\Phi.1 \text{ ряд } 1495}{\Phi.1 \text{ ряд } 1900}$	0,5 min	0,19	0,02
4. Коефіцієнт покриття зобов'язань власним капіталом (або фінансування, або структури капіталу) (K_4) $K_4 = \frac{\Phi.1 (\text{ряд } 1595 + \text{ряд } 1695)}{\Phi.1 \text{ ряд } 1495}$	0,5 min 1,0 max	4,30	61,84
5. Коефіцієнт рентабельності активів (K_5) $K_5 = \frac{\Phi.2 \text{ ряд } 2350}{\Phi.1 \text{ ряд } 1300 (\text{ср.3} + \text{ср.4}) \div 2}$	0 min	0,03	-

1) Коефіцієнт абсолютної ліквідності відображає можливість негайного розрахунку поточних зобов'язань за рахунок готівки, її еквівалентів та поточних фінансових інвестицій. Розрахункове оптимальне значення цього коефіцієнта (K_1) лежить в діапазоні від 0,25 до 0,5.

Згідно з прийнятими стандартами, боржник повинен мати готовність негайно погасити принаймні 25% поточних боргових зобов'язань. У той же час, значні залишки готівки на рахунках у банку або в касі (якщо $K_1 > 0,5$) можуть свідчити про неефективне використання ресурсів або відсутність чітких планів щодо грошових потоків[10, 52-59 с.].

Беручи показники 2021 р. та 2022 р. можна сказати, що коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризується, як незадовільний.

2) Коефіцієнт загальної ліквідності, також знайомий як коефіцієнт покриття (K_2), вказує на здібність фірми здійснювати свої фінансові

зобов'язання, зокрема щодо погашення боргів, за рахунок наявних оборотних активів. Розрахункове оптимальне значення для цього коефіцієнта (K2) розташоване у діапазоні від 1,0 до 2,0.

Для забезпечення адекватного рівня платоспроможності рекомендується підприємствам створювати структуру активів та пасивів, де оборотні активи перевищують розмір поточних боргових зобов'язань [22, 47-52 с.]. Це дозволяє забезпечити своєчасне виплату поточних зобов'язань за рахунок грошових коштів, одержаних від реалізації оборотних активів. Значення коефіцієнта загальної ліквідності особливо залежить від обсягу робочого капіталу, який представляє собою власні оборотні кошти, вкладені в формування оборотних активів.

Зі зростанням частини приватних оборотних коштів у структурі оборотних активів до 50%, підприємство може забезпечити 200% поточної ліквідності своїх зобов'язань (розрахунок: $100 \times 100 / 50$), зберігаючи високий статус та необхідну кредитоспроможність [14].

За період 2021 р. та 2022 р. коефіцієнт загальної ліквідності характеризується, як позитивний.

3) Коефіцієнт фінансової стійкості, також відомий як коефіцієнт автономії або платоспроможності (K3), вказує на відсоток власного капіталу у загальному капіталі підприємства. Розрахункове оптимальне значення для цього коефіцієнта (K3) повинно бути не менше 0,5.

Чим вище цей показник, тим більше фінансової незалежності від кредиторів має підприємство. Мінімальний рівень власного капіталу повинен становити не менше 50% від загального капіталу, що застосовується в господарській діяльності. Це свідчить про здатність підприємства виплатити борги за допомогою власних ресурсів [38].

Коефіцієнт фінансової стійкості характеризується за 2021р. та 2022р, як незадовільний.

4) Коефіцієнт покриття зобов'язань власним капіталом, також відомий як коефіцієнт фінансування або структури капіталу (K4), вказує на

співвідношення різних джерел фінансування в господарській діяльності, таких як позичковий та власний капітал, обчислене на основі 1. Під позичковим капіталом розуміються як довгострокові, так і поточні зобов'язання підприємства.

Розрахункове оптимальне значення для цього коефіцієнта (К4) знаходиться у межах від 0,5 до 1,0. Для підприємств зі стійкими фінансово-господарськими показниками, які забезпечують прибуткову роботу та самофінансування, розмір коефіцієнта фінансової стійкості в розмірі $\geq 0,5$ є економічно обґрунтованим. Максимально припустиме значення цього коефіцієнта - не більше 1, свідчить не лише про рівень ризиків у діяльності, але й про здатність підприємства погасити свої зобов'язання за допомогою власного капіталу.

На дату Балансу коефіцієнт покриття зобов'язань власним капіталом (або фінансування, або структури капіталу) в Підприємства за 2021р. та 2022 р., характеризується незадовільно .

5) Рентабельність активів, визначена як відношення чистого прибутку до середньорічної вартості активів підприємства, виражається формулою: $R_{ск} = \text{По} / \text{А}$, де По - операційний прибуток, А - активи, в які інвестований сукупний капітал[26, 25-28 с.]. Рівень рентабельності активів залежить від операційної рентабельності (По / О) та фондівдачі активів (О / А), де О - оборот від реалізації продукції чи послуг[24].

Найкраще значення цього показника (К5) повинно бути не менше 0. Співвідношення прибутку до активів відображає можливість підприємства фінансувати свій розвиток без втягування зовнішніх фінансових ресурсів. Чим вищий цей показник, тим більше можливостей для фінансування власного розвитку у підприємства. Зменшення цього показника вказує на можливу втрату підприємством самостійності у фінансуванні оновлення своїх основних та оборотних засобів. В разі негативного значення цього коефіцієнта підприємство може потребувати залучення коштів для фінансування оборотних активів та може зменшити свій власний капітал.

Коефіцієнт рентабельності характеризується на 2021 р. та 2022 р. задовільно.

- Інформація про порівняння вартості чистих активів із розміром статутного капіталу

РОЗРАХУНОК
вартості чистих активів[29].
Комунального підприємства «Житомирводоканал» за 2021 та 2022 роки

Найменування статті	Код рядка	Розрахункові дані на кінець звітного періоду	
		1	4
АКТИВИ		2021	2022
Нематеріальні активи залишкова вартість	1000	257	454
Незавершені капітальні інвестиції	1005	698554	800417
Основні засоби залишкова вартість	1010	156155	153973
Запаси	1100	15229	15645
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	58079	89506
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за видами авансів	1130	10225	46700
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	69902	49528
Дебіторська заборгованість за розрахунками з податку на прибуток	1136	8640	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	101133	100994
Грошові кошти та їх еквіваленти у національній валюті	1165	35732	12298
Витрати майбутніх періодів	1170	39	16
Інші оборотні активи	1190	15348	11950
Активи, усього	1300	1160653	1281481
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Довгострокові кредити банків	1510	650594	968771
Цільове фінансування	1525	100959	100959
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	1122	70164
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1615	95119	
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1620	1791	2434
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	1625	1075	1152
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	1630	4272	4372
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	1001	2023
Поточні забезпечення	1660	4012	4335
Доходи майбутніх періодів	1665	70253	92685
Інші поточні зобов'язання	1690	11492	14194
Зобов'язань, усього		941690	1261089
Розрахункова вартість чистих активів			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	256975	252621
Скоригований статутний капітал		256975	252621

Станом на 31 грудня 2021 р. вартість чистих активів Комунального підприємства «Житомирводоканал» становить 218 963 тис. грн, а на 31 грудня 2022 р. становить 20 392 тис. грн[23].

На дату балансу Підприємства загальний фінансовий стан характеризується - незадовільний.

Результати наукового дослідження дозволяють прийти до висновку, що спостерігаються негативні тенденції у фінансовому стані підприємств України. Зазначається, що спостерігається зростання частини поточної кредиторської заборгованості у відсотках до загальної суми капіталу підприємств, і це становить одне з ризикованих джерел формулювання активів. Показники платоспроможності та фінансової стійкості не відповідають рекомендованим ролям, що може призвести до їхньої втрати. Також відзначається уповільнення оборотності запасів через перевищення темпів зростання запасів порівняно з обсягом продукції[36, 292с.]. Одночасно основна робота підприємств України є рентабельною, але інші, зокрема фінансово-інвестиційна, спричинюють втрати. Запропоновані заходи для покращення фінансового стану включають визначення оптимального співвідношення капіталу, зменшення короткострокових зобов'язань та уникнення надмірних запасів. Також рекомендується збільшити обсяг власних обігових коштів та ретельно оцінювати доцільність здійснення додаткових видів діяльності, які можуть негативно впливати на фінансовий стан підприємств.

2.2. Використання даних аналізу фінансової звітності для управлінських цілей

Як вже зазначалося, під час виконання господарської роботи підприємство запроваджує бухгалтерський та управлінський облік. Результатом використання облікової системи в підприємстві є формулювання об'єднаних показників фінансової звітності. Ці фінансові показники, в свою чергу, підлягають всебічному аналізу.

Аналіз фінансових показників фірми може здійснюватися з метою(рис. 2.2).

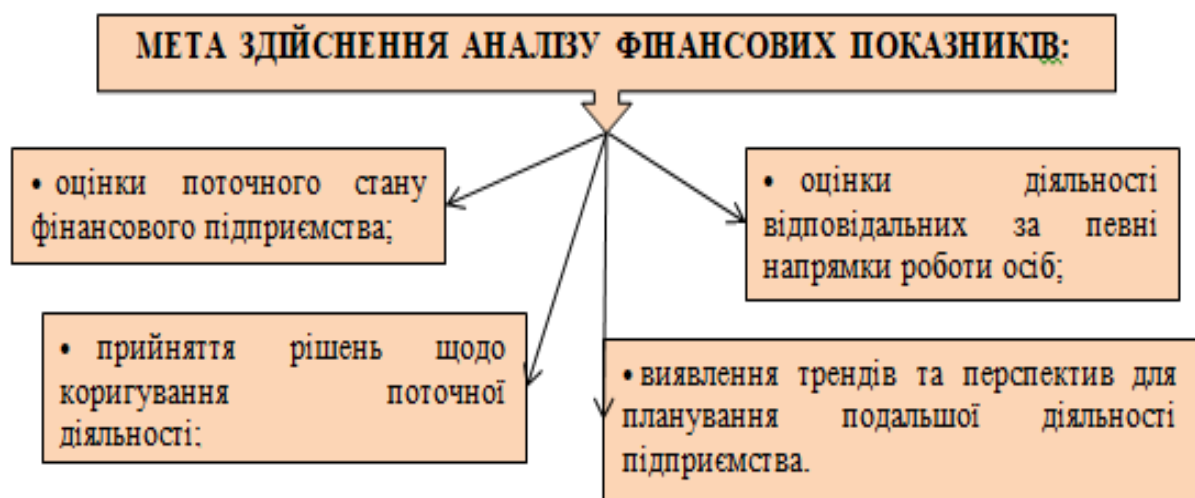

Рис. 2.2. Мета здійснення аналізу фінансових показників

Аналіз фінансового стану можна розчленувати на аналіз фінансових показників і аналіз управлінських показників діяльності[27, 132–134 с.]. Незважаючи на те, що обидва ці види аналізу взаємодіють та мають загальну інформаційну базу, вони відрізняються передусім метою проведення аналізу.

Аналіз фінансових показників є зовнішнім і властивий такі особливості[8, 25-36 с.]:

- розглядаються показники публічної звітності[8, 25-36 с.];
- не орієнтовані на визначених споживачів[8, 25-36 с.];
- доступні для зовнішніх користувачів[8, 25-36 с.].

Зазвичай, аналіз управлінських показників виконується аналітиками компанії та ґрунтується на обширній інформаційній базі, що включає

оперативні дані. Особливості цього аналізу включають:

- ✓ орієнтацію на внутрішніх користувачів;
- ✓ Аналіз управлінського обліку, враховуючи центри формування даних.
- ✓ проведення аналізу з метою оперативного правління роботою фірми.

В двох варіантах використовують однакові визначальні прийоми аналізу(рис. 2.3).

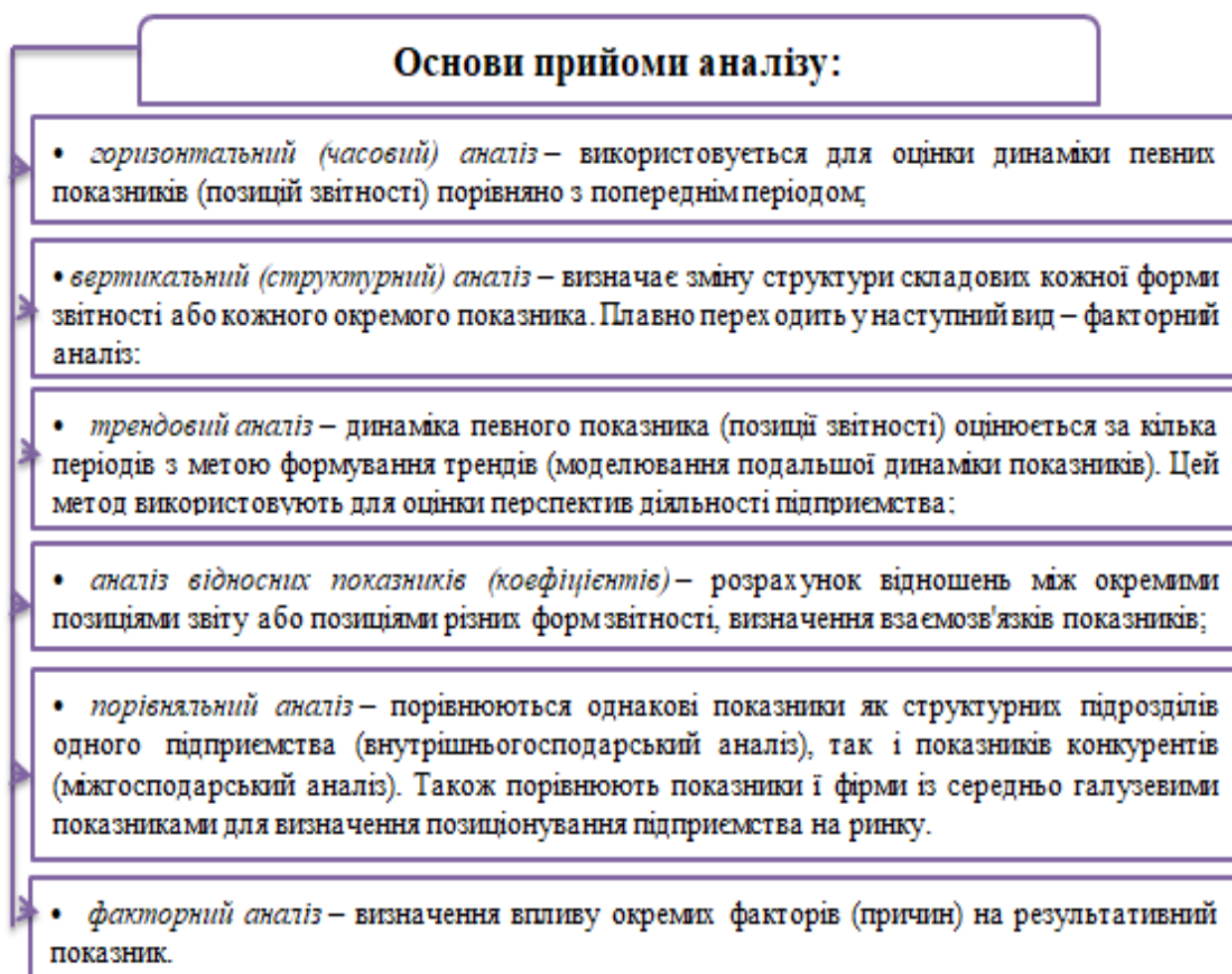

Рис. 2.3. Основи прийоми аналізу

Під час фінансового аналізу широко використовуються як звичні методи економічної статистики (середні, відносні величини, групування, графіки, індекси, елементарні методи обробки динамічних рядів), так і математико-статистичні методи. Використовування різних видів аналізу, методів і прийомів для реальних цілей досліджування фінансового стану підприємства узагальнюється в методологію та методику аналізу.

Під час аналізу викривлень фактичних показників від цілеспрямованих важливо не забувати про аналіз показників з позитивним відхиленням. Це дозволяє визначити причини покращень показників та забезпечити стійкість їхнього покращення, враховуючи фактори, що можуть впливати на ринкові умови.

Зазвичай схема аналізу розробляється за принципом «від абстрактного до конкретного»[12, 57-62 с.]. Спочатку подається опис найбільш загальних та вирішальних рекомендацій об'єкта чи явища, що розглядається, і лише потім переходять до розгляду окремих складових. В процесі аналізу детально досліджується дію оцих складових на кінцевий результат. Саме аналіз впливу складових на загальний наслідок є факторним аналізом.

Факторний аналіз дозволяє визначити найбільш вагомі фактори, які впливають на комплексний показник, та спрямовувати зусилля на зростання впливових факторів. Важливо пам'ятати, що невиконання одного з факторів, які формують показник, може посилити загальний рівень невиконання через невиконання іншого фактора. У протилежному випадку, якщо один із факторів не було враховано, можна зробити компенсацію (або зменшити) негативний вплив неврахування на суцільний наслідок напрямом перевиконання іншого фактора.

Наслідки факторного аналізу використовуються при розробці планів показників наступних періодів для кожного напрямку діяльності. Спочатку плануються "часткові" показники (фактори), і на основі цих спланованих факторів формується загальний результат[46]. При розробці планів враховують стратегічні прирости, що впливають на формулювання фінансових показників факторів. При визначенні рівня стратегічних приростів враховують різні фактори, такі як ріст ринку, рівень інфляції, календарна динаміка показників, активність конкурентів в регіоні та планові якісні зміни в технічному завданні.

Таким чином, аналіз фінансових та управлінських показників роботи виробництва цілеспрямований на вивчення причин, які призвели до

досягнення конкретних результатів, будь то позитивні чи негативні[46]. Глибоке розуміння економічних процесів, які формують ці показники, дозволяє приймати дійові управлінські рішення та оперативно вносити корективи у діяльність підприємства.

Висновки до розділу 2

1. Фінансовий стан виступає однією з ключових рекомендацій ефективності роботи кожного суб'єкта господарювання. Він визначається показниками фінансового забезпечення, обґрунтованістю розміщення та дійового вживання фінансових ресурсів та здатністю реалізовувати дійову господарську роботу в умовах змінюючогося внутрішнього і зовнішнього середовища.

Реалізація аналізу фінансового стану підприємства, одночасно з комплексною оцінкою його активів і пасивів, бізнес-активності та використання капіталу, є суттєвим складником визначення фінансової стабільності суб'єкта господарювання. Оцінка фінансового стану бере в себе проведення об'єктивного аналізу обсягу та побудови активів та пасивів підприємства, а ще формулювання системи показників.

2. Аналіз фінансових та управлінських показників роботи підприємства спрямований на вивчення причин, які призвели до досягнення конкретних результатів, будь то позитивні чи негативні. Глибоке розуміння економічних процесів, які формують ці показники, допускає приймати дійові управлінські рішення та оперативно вносити корективи у діяльність підприємства.

РОЗДІЛ 3. АУДИТ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Обов'язковий аудит фінансової звітності

Аудит фінансової звітності, котрий є обов'язковим, означає перевірку фінансової звітності суб'єктів господарювання[17], котрі відповідно з чинним законодавством повинні розкривати або представляти свою фінансову звітність (включаючи консолідовану фінансову звітність)[17]. користувачам фінансової звітності, одночасно з аудиторським звітом, котрий відбувається суб'єктами аудиторської діяльності відповідно до положень та у встановленому порядку, передбаченому Законом «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»[17].

Головною ціллю обов'язкового аудиту є підняття якості і достовірності фінансової звітності. Для досягнення цієї мети аудитори аналізують фінансові транзакції, оцінюють фінансові стан та забезпечують відповідність звітів актуальним стандартам. Поза цим, обов'язковий аудит має ряд переваг.

По-перше, він сприяє збільшенню довіри від інвесторів, оскільки надійна фінансова звітність є вагомим фактором при прийнятті рішень щодо інвестування. По-друге, аудит дозволяє виявляти та усувати потенційні помилки та шахрайства, підвищуючи тим самим ступінь чесності та точності інформації.

Відповідно з чинним законодавством, аудит фінансової звітності обов'язковий для певних категорій суб'єктів господарювання. Це включає банки, страхові компанії, публічні акціонерні товариства та інші суб'єкти, які за своєю діяльністю мають значний вплив на ринкову ситуацію.

Підприємства, котрі зобов'язані реалізовувати обов'язковий аудит фінансової звітності та оприлюднювати її на своїй веб-сторінці одночасно з аудиторським висновком(табл. 3.1.) [17].

Таблиця 3.1.

Види підприємств які повинні здійснювати обов'язковий аудит фінансової звітності[17]

Види підприємств за критеріями	Починаючи з фінансової звітності за 2018 рік	Посилання на Закон
<ul style="list-style-type: none"> Підприємства, що становлять суспільний інтерес ПСІ (крім великих підприємств, які не є емітентами цінних паперів); Публічні акціонерні товариства; Суб'єкти природних монополій на загальнодержавному ринку >> Суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях >> 	Зобов'язані не пізніше ніж до 30 квітня року, що настає за звітним періодом, оприлюднювати річну фінансову звітність та річну консолідовану фінансову звітність разом з аудиторським висновком на своїй веб-сторінці (у повному обсязі) та в інший спосіб у випадках, визначених законодавством	абз. 1 ч.3 ст.14 ЗУ № 996
	Починаючи з фінансової звітності за 2019 рік	
<ul style="list-style-type: none"> Великі підприємства, які не є емітентами цінних паперів; Середні підприємства. 	Зобов'язані не пізніше ніж до 1 червня року, що настає за звітним періодом, оприлюднювати річну фінансову звітність разом з аудиторським висновком на своїй веб-сторінці (у повному обсязі).	абз. 2 ч.3 ст.14 ЗУ № 996
<ul style="list-style-type: none"> Інші фінансові установи, що належать до мікропідприємств та малих підприємств. 		абз. 3 ч.3 ст.14 ЗУ № 996
<ul style="list-style-type: none"> Державні, комунальні підприємства 		ЗУ № 996 не передбачає

В Україні, тільки аудиторські організації, котрв мають ліцензію на здійснення фінансового аудиту, можуть виконувати такі обов'язкові перевірки. Міністерство фінансів України видає ліцензії для здійснення обов'язкового аудиту фінансової звітності. Щоб отримати цю ліцензію, аудиторська організація повинна відповідати вимогам, встановленим чинним законодавством.

В Україні, фінансовий аудит є обов'язковим для ряду організацій і підприємств, але існують конкретні категорії підприємств, для яких обов'язковий аудит фінансової звітності є вимогою закону.

Наприклад, він є обов'язковим для(рис.3.1) [17].

Рис. 3.1. Обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств[17]

Окрім того, обов'язковий аудит, може бути потрібним у оттаких випадках (рис. 3.2)[17].

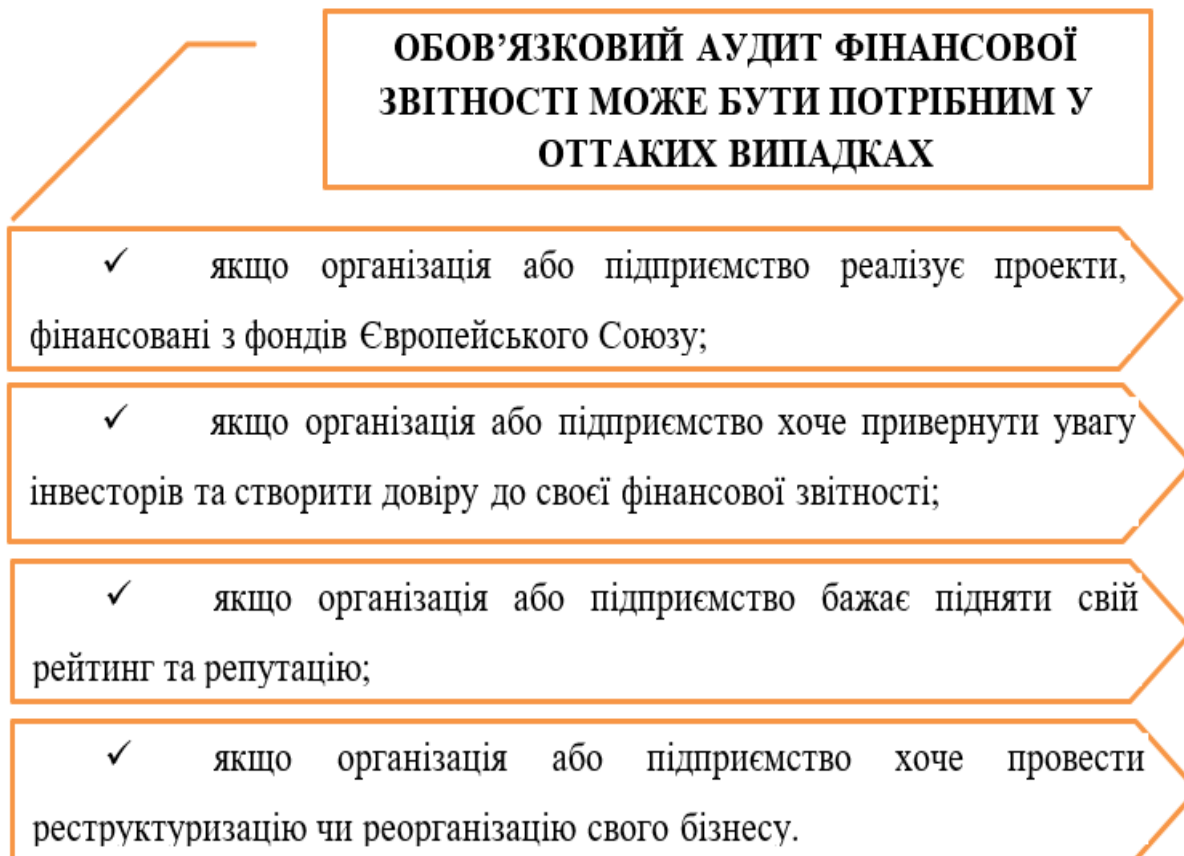

Рис. 3.2. Випадки коли потрібний обов'язковий аудит фінансової

звітністю

Зазвичай, проведення фінансового аудиту є щорічною практикою, хоча іноді виникають ситуації, коли цей процес відбувається квартално або навіть місячно. Організації або підприємства, які замовляють обов'язковий аудит фінансової звітності[17], можуть здобути ряд переваг:

Надання вірогідної інформації відносно фінансового стану та наслідків роботи. Здійснення обов'язкового аудиту дозволяє отримувачам фінансової звітності, таким як «інвестори, банки, страхові компанії, отримувати реалістичну та достовірну інформацію про фінансовий стан та ефективність функціонування організації»[17]. Це сприяє прийняттю обґрунтованих рішень щодо співпраці з нею(рис. 3.3.).

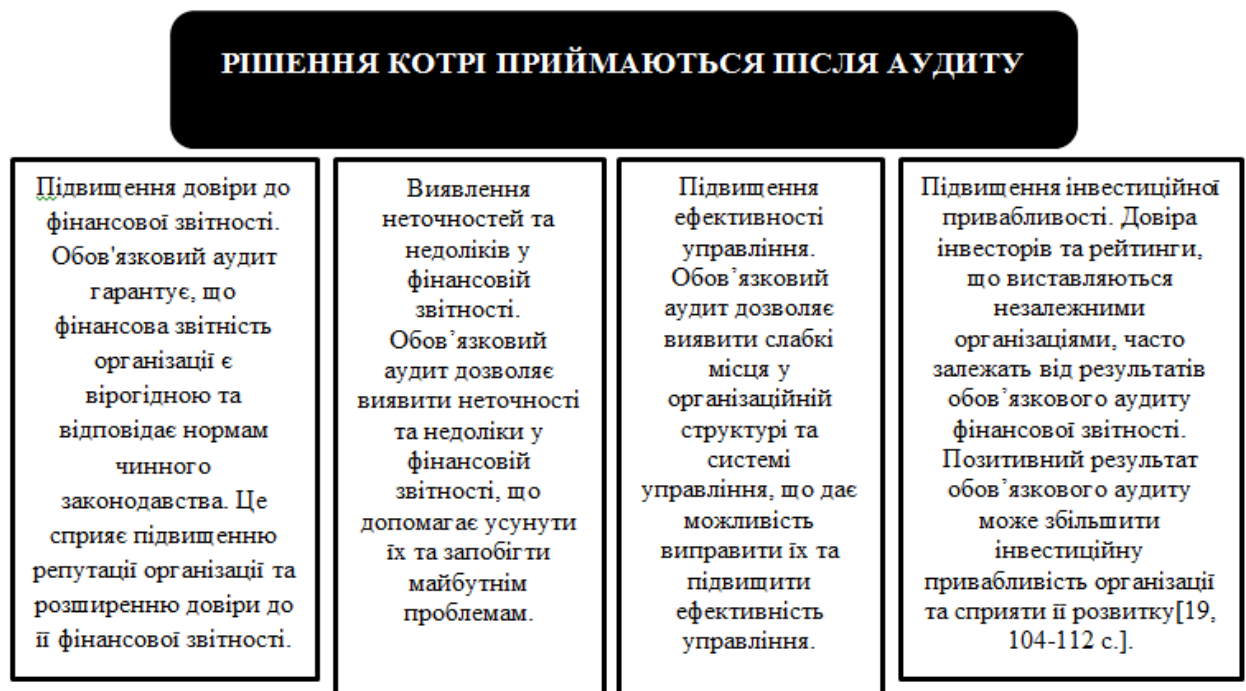

Рис. 3.3. Рішення котрі приймаються після аудиту

Зобов'язання проведення обов'язкового аудиту фінансової звітності[17] стосується фірм, які, згідно з законодавством, повинні оприлюднити чи надати фінансову звітність (включаючи консолідовану фінансову звітність) разом із звітом аудитора користувачам фінансової звітності. До цієї категорії підприємств входять: «великі емітенти цінних паперів; великі підприємства, які не є емітентами цінних паперів; суб'єкти

природних монополій на загальнодержавному ринку; підприємства, що здійснюють видобуткову діяльність; середні підприємства» [17].

Якщо підприємство має можливість подавати звітність, запит від контролюючих органів щодо аудиторського звіту може надійти в будь-який момент, і строк виконання такого запиту буде вкрай обмеженим. Термін подання документації, включаючи звітність та висновок, визначено до 1 жовтня наступного року після звітного. Важливо відзначити, що всі відстрочення не звільняють підприємство від обов'язку оприлюднення фінансової звітності після скасування чи припинення воєнного стану. Таким чином, відкладаючи аудит фінансової звітності, ви лише накопичуєте обов'язки.

Внаслідок проведеного обов'язкового аудиту ви отримаєте наступне (рис. 3.4) [17].

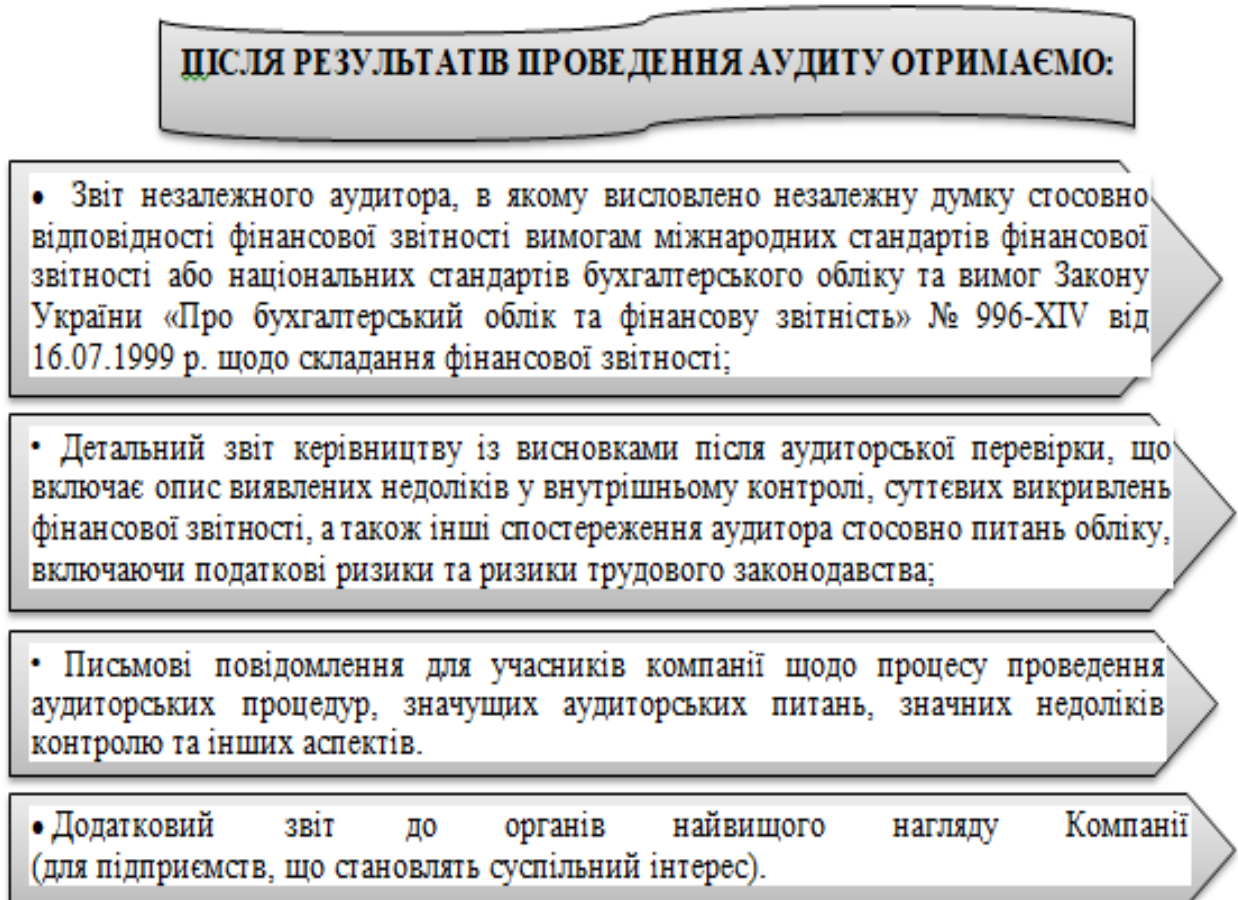

Рис. 3.4. Результати проведення аудиту

Замовлений обов'язковий аудит фінансової звітності може принести

ряд користей для організації або підприємства(рис. 3.5) .

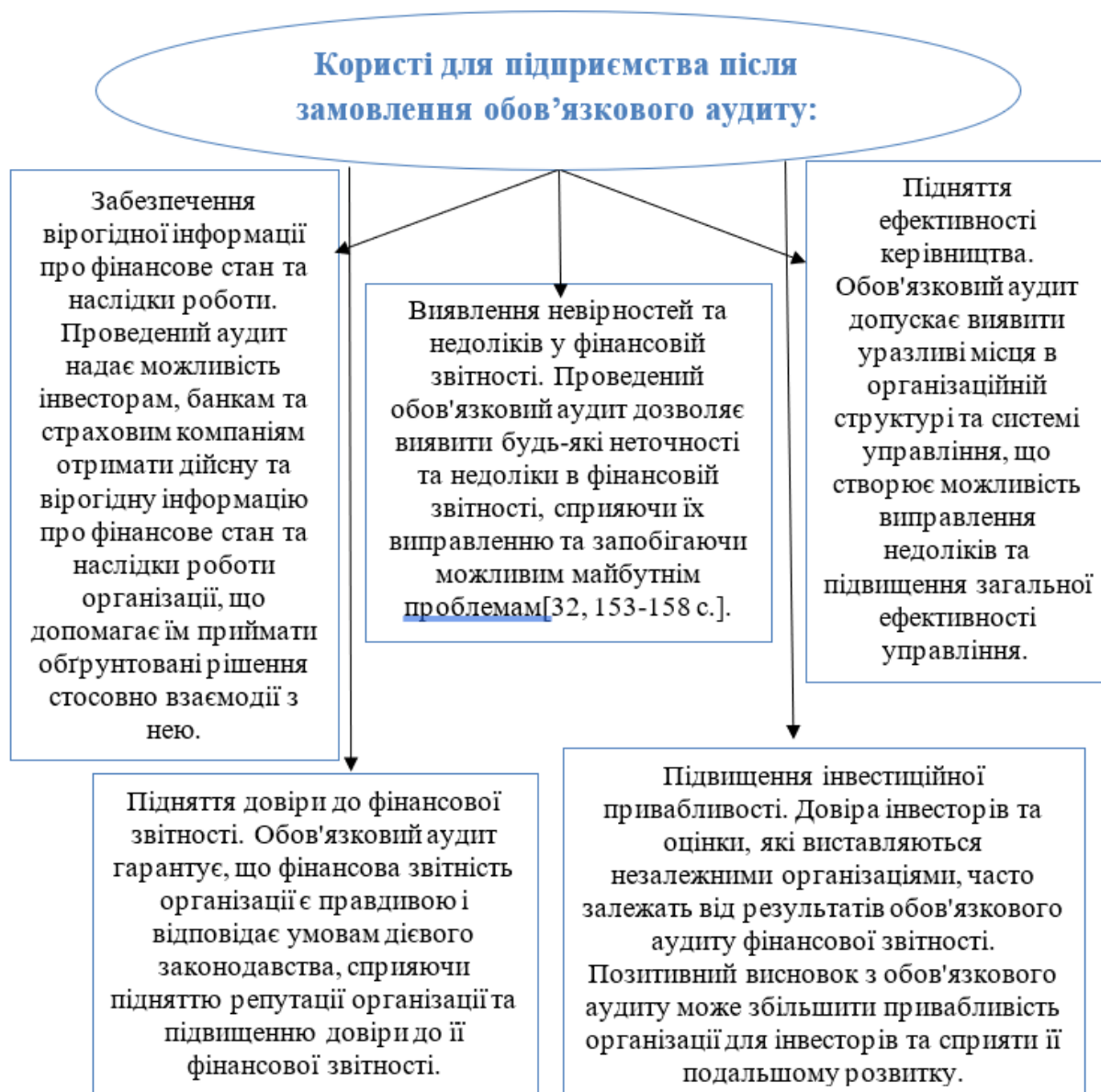

Рис. 3.5. Користі для підприємства після замовлення обов'язкового аудиту

Обов'язковий аудит фінансової звітності відноситься до суб'єктів господарювання, які, відповідно до законодавства, мають обов'язок оприлюднити або представити фінансову звітність (включаючи консолідовану фінансову звітність) разом із звітом аудитора. Після завершення процедури обов'язкового аудиту фінансової звітності, юридична особа повинна виконати наступні кроки (рис. 3.6).

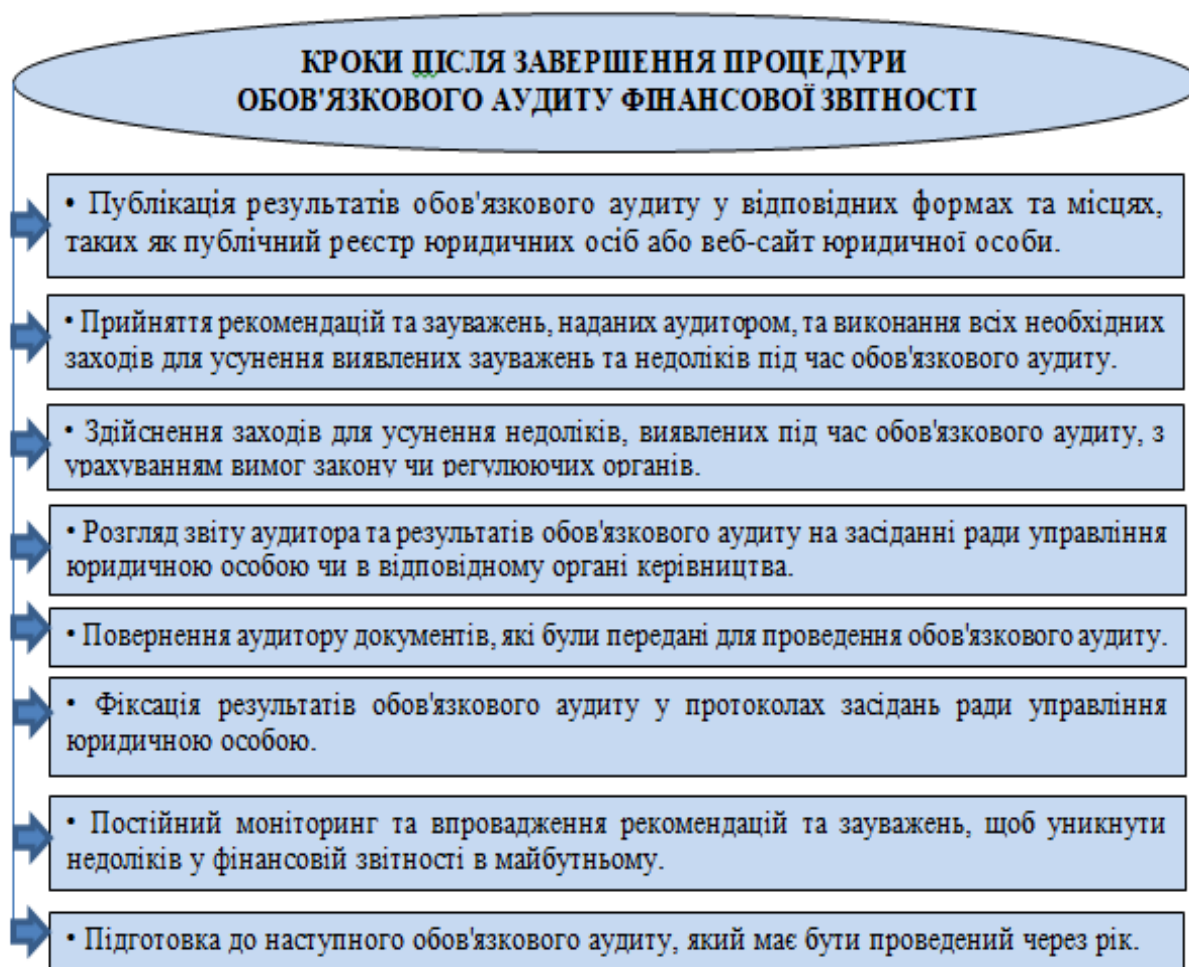

Рис. 3.6. Кроки після завершення процедури обов'язкового аудиту фінансової звітності

3.2. Ініціативний аудит фінансової звітності

Ініціативний аудит фінансової звітності — це аудит, котрий здійснюється за рішенням замовника послуг, а не в потужність законодавчих зобов'язань. Відбувається за будь-який період роботи та може обіймати або всі розділи бухгалтерського обліку чи деякі поодинокі його частини.

Ініціативний аудит включає в себе глибокий аналіз фінансової звітності, що виходить за рамки звичайного перевіряння бухгалтерських записів. Аудиторська фірма, проводячи його, докладно вивчає всі аспекти фінансової діяльності компанії, враховуючи якісні та кількісні показники, стратегії управління, а також взаємодію з ринком та конкурентами.

Основна мета ініціативного аудиту – це не лише виявлення потенційних ризиків чи недоліків, але й надання конструктивних рекомендацій для поліпшення фінансової дисципліни та оптимізації управлінських процесів. Такий підхід дозволяє компанії не лише уникнути можливих проблем, але й зробити свою діяльність більш ефективною та привабливою для інвесторів[33].

Ініціативний аудит фінансової звітності визначається динамічністю та гнучкістю, враховуючи конкретні потреби та стратегію кожної компанії. Його результати не лише покликані забезпечити відповідність фінансової звітності вимогам законодавства, але й стати вагомим стимулом для подальшого розвитку та успішної взаємодії з бізнес-спільнотою.

Потреба у проведенні ініціативної аудиторської перевірки може виникнути у таких випадках[32]:

- якщо є сумніви щодо правильності здійснення бухгалтерського та податкового обліку;
- при переміні головного бухгалтера, директора чи фінансового директора компанії;
- перед податковою перевіркою;
- при оформленні кредиту тощо.

Здійснення аудиторської перевірки сприяє засновникам компанії

втямити уразливі місця в практиці компанії, а ще зменшити ризики в разі перевірок контролюючими органами

Під час здійснення аудиту на власну ініціативу аудиторська фірма ретельно аналізує фінансову звітність компанії, перевіряє відповідність законодавства та стандартів управління, проводить інтерв'ю з керівництвом та персоналом, і вивчає системи управління та виробничі процеси. По завершенні аудиту аудиторська фірма готує звіт із рекомендаціями стосовно удосконалення фінансової дисципліни та оптимізації ділової діяльності компанії.

Хоч здійснення ініціативного аудиту є витратним процесом, його вартість може бути обґрунтованою завдяки поліпшенню ефективності та зниженню ризиків для компанії[37]. Окрім того, ініціативний аудит може виявитися важливим для привертання інвесторів, оскільки він свідчить про бажання компанії до прозорого та результативного управління.

В настанні часи українські компанії все частіше використовують послуги аудиторських фірм для проведення ініціативних аудитів. Це показує про зростаючу усвідомленість значенню дійового керівництва та дотримання законодавства поміж українських підприємств.

Загалом, здійснення ініціативного аудиту може виявитися корисним для кожної організації[17], незалежно від її розміру та форми власності. Цей процес допоможе визначити потенційні проблеми та можливості для удосконалення, зменшить ризики та сприятиме підвищенню конкурентоспроможності компанії. Отже, якщо компанія прагне утримати свою позицію на ринку та підвищити свою ефективність, ініціативний аудит стане важливим етапом у цьому напрямку[17].

Проте здійснювання ініціативного аудиту в Україні може стикатися із своїми особливостями та труднощами. Зокрема, єдиним з викликів є обмежене число аудиторських компаній в Україні, які мають достатню кваліфікацію для здійснення якісного та професійного аудиту.

Окрім того, в українському законодавстві не завжди дотримуються

міжнародні стандарти та вимоги, що може обтяжити здійснення ініціативного аудиту для іноземних аудиторських компаній[17].

Незважаючи на виклики, в Україні існують кілька великих аудиторських компаній, які здатні забезпечити здійснення якісного та професійного ініціативного аудиту[17]. Більше того, влада України завзято трудиться над покращанням законодавства та забезпеченням його відповідності міжнародним стандартам, що сприяє розвитку аудиторської сфери в країні та забезпеченню якісного та ефективного проведення ініціативних аудитів.

Важливо відзначити, що здійснення ініціативного аудиту може бути потрібним не лише для підприємств, однак й для країни в цілому. Наприклад, аудит діяльності державних органів може допомогти виявленню недоліків у їх функціонуванні та пропозиції шляхів для їх вирішення. Такий аудит також сприяє забезпеченню прозорості та дієвості витрат державного бюджету.

Отож, ініціативний аудит стає важливим інструментом для підняття дієвості та конкурентоспроможності компаній в Україні[17], а ще для забезпечення прозорості та ефективності витрат державного бюджету[17]. Навіть при існуванні певних викликів та перешкод у проведенні ініціативного аудиту, українська влада та бізнес-спільнота завзято працюють над їх вирішенням та утворенням зручних умов для здійснення якісних та професійних аудитів.

Зазвичай ініціативний аудит проводять добровільно, однак у деяких випадках він може бути обов'язковим. Наприклад, при приватизації державного майна, інвестуванні державних коштів у підприємства, укладенні угод із закордонними партнерами тощо.

Головною метою здійснення ініціативного аудиту є виявлення потенційних недоліків та проблем у функціонуванні компанії, оцінка ризиків, а також надання рекомендацій для поліпшення ефективності та оптимізації бізнес-процесів. Отримані результати аудиту дозволять компанії вдосконалити свою діяльність, підвищити ефективність та зменшити витрати.

Здійснення ініціативного аудиту ще може бути корисним для інвесторів, які мають намір вкладати кошти в компанію[17]. Результати аудиту забезпечать їм додатковий контекст про стан компанії, її перспективи та ризики, сприяючи усвідомленому прийняттю рішення щодо інвестування[34, 153-158 с.].

У підсумку, ініціативний аудит виступає ключовим інструментом для підвищення ефективності та конкурентоспроможності компаній в Україні[17] та забезпечення прозорості і ефективності витрат державного бюджету. Навіть при викликах, які можуть виникнути для компаній і організацій, що вирішують звернутися до аудиторських фірм, це важливий крок у напрямку поліпшення бізнес-процесів та забезпечення стабільної роботи компаній.

Для успішного здійснення ініціативного аудиту слід звернути увагу на кілька ключових аспектів. В першу чергу, важливо здійснити правильний вибір аудиторської компанії, обравши ту, яка має відповідний досвід та кваліфікацію для проведення аудиту[43]. Другим важливим кроком є належна підготовка та ретельне планування процесу аудиту, враховуючи достатній час на ці кроки. Третім аспектом є забезпечення доступу аудиторів до усієї необхідної інформації, щоб вони могли детально проаналізувати діяльність компанії.

Отже, в Україні ініціативний аудит є вирішальним інструментом для підвищення ефективності та конкурентоспроможності підприємств, а також для оптимізації витрат держави.

3.3. Особливості аудиту фінансової звітності у різних суб'єктах господарювання

Аудит фінансової звітності у різних суб'єктах господарювання може варіюватися в залежності від розміру, галузі, місця діяльності та регуляторних вимог. Ось деякі ключові аспекти(рис. 3.7.).

Рис. 3.7. Ключові аспекти аудиту

Врахування цих аспектів допомагає аудиторам забезпечити ефективний та адаптований до конкретного суб'єкта господарювання аудит фінансової звітності, забезпечуючи надійність та достовірність інформації для зацікавлених сторін.

Нижче наведено деякі особливості аудиту фінансової звітності для різних суб'єктів господарювання(рис. 3.8.) [17].

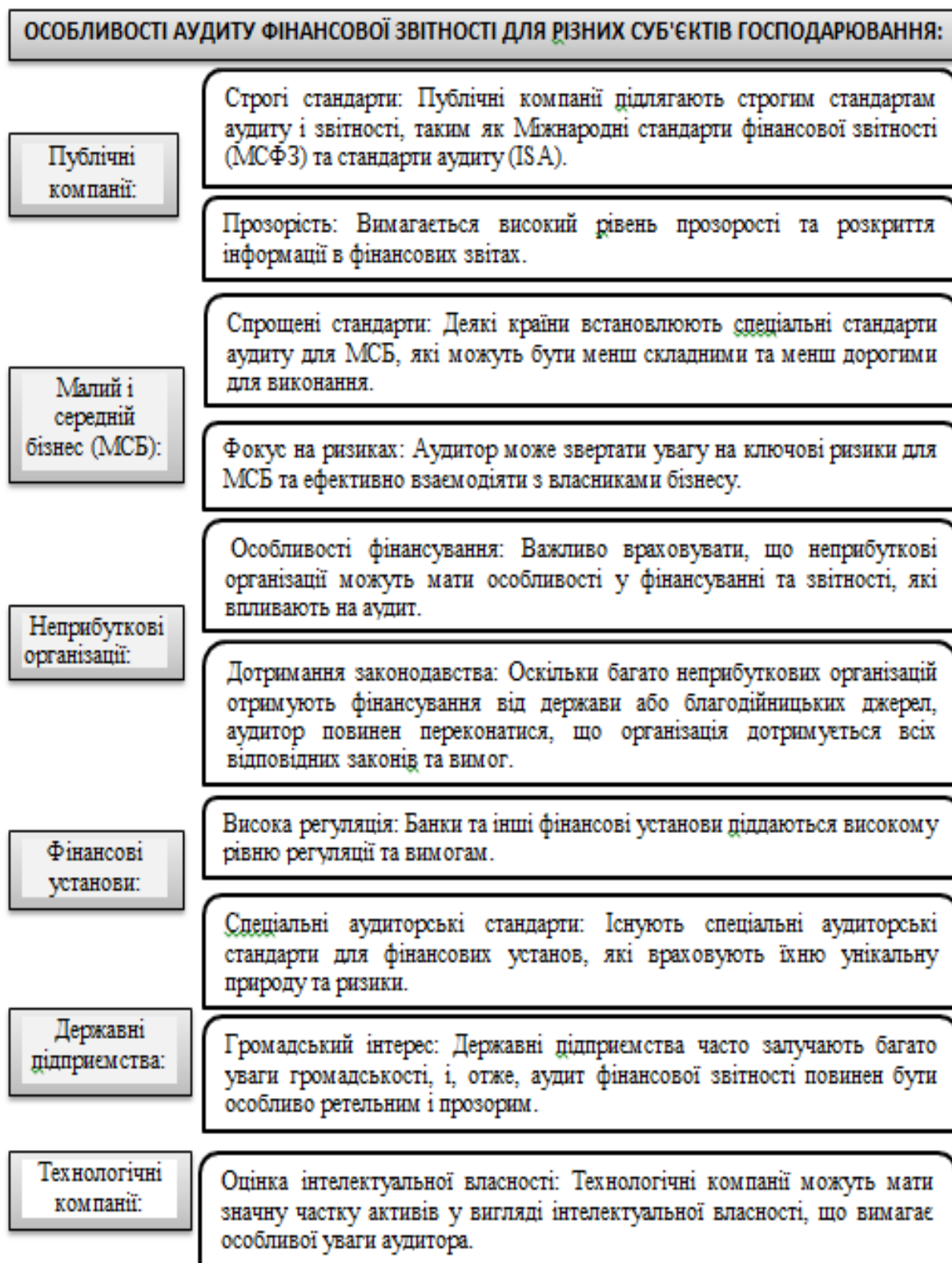

Рис. 3.8. Особливості аудиту фінансової звітності для різних суб'єктів господарювання[44]

Ці особливості аудиту фінансової звітності залежать від конкретних умов кожного суб'єкта господарювання і регуляторного середовища, в якому

вони діють. Аудитор повинен бути свідомим контексту та специфіки бізнесу під час проведення аудиту.

Узагальнюючи, аудит фінансової звітності в різних суб'єктах господарювання вимагає індивідуального підходу та врахування контексту конкретного бізнесу. Важливо збалансувати загальні принципи аудиту з урахуванням специфічних властивостей та ризиків кожного суб'єкта господарювання для забезпечення високого рівня аудиторської якості та надійності фінансової звітності.

Висновки до розділу 3

1. Аудит фінансової звітності, котрий є обов'язковим, означає перекличку фінансової звітності суб'єктів господарювання, котрі відповідно з чинним законодавством повинні розкривати або відображувати свою фінансову звітність (включаючи консолідовану фінансову звітність) користувачам фінансової звітності, разом з аудиторським звітом, який здійснюється суб'єктами аудиторської діяльності відповідно до положень та у встановленому порядку, передбаченому Законом "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність"[33].

Головною метою обов'язкового аудиту є підвищення якості та достовірності фінансової звітності. Для досягнення цієї мети аудитори аналізують фінансові транзакції, оцінюють фінансові стан та забезпечують відповідність звітів актуальним стандартам. Поза цим, обов'язковий аудит має ряд переваг.

2. Ініціативний аудит фінансової звітності — це аудит, котрий проводиться за рішенням замовника послуг, а не в силу законодавчих зобов'язань. Ініціативний аудит в Україні становить важливий засіб для забезпечування дієвості та конкурентоспроможності підприємств. Він допомагає виявляти проблеми в діяльності компаній та приділяти повчання щодо їх вирішення. Крім того, ініціативний аудит сприяє впровадженню кращих практик управління та раціоналізації витрат.

Отож, ініціативний аудит в Україні має значний потенціал для підняття ефективності та витримки роботи підприємств, а також оптимізації витрат держави.

3. Аудит фінансової звітності у різних суб'єктах господарювання може відрізнятися залежно від типу організації, її розміру, галузі діяльності та інших факторів. Ці особливості аудиту фінансової звітності залежать від реальних домовленостей будь-якого суб'єкта господарювання і регуляторного середовища, в якому вони діють. Аудитор повинен бути свідомим контексту та специфіки бізнесу під час здійснення аудиту.

ВИСНОВКИ

1. Звітність підприємства представляє собою систематизований аналіз показників, що охарактеризовують діяльність підприємства протягом конкретного періоду. Вона базується на даних господарського обліку та включає в себе якісні та кількісні характеристики функціонування підприємства. Підприємства, котрі формують фінансову звітність відповідно з НП(С)БО, формують проміжну фінансову звітність, котра охоплює конкретний період.

2. Міжнародні стандарти фінансової звітності, представляють собою набір документів, які були прийняті Радою з міжнародних стандартів фінансової звітності. Ці документи визначають стандарти, які нормують хід складання фінансової звітності. Ця звітність є необхідною для зовнішніх користувачів, котрі мають думку приймати економічні рішення відносно підприємства. МСФЗ виступають знаряддям для виконання економічної політики, спрямованим на забезпечення прозорості, а також зрозумілості інформації щодо господарської діяльності суб'єктів.

Головною несхожістю МСФЗ та національних стандартів у сфері ведення бухгалтерського обліку є принцип превалювання змісту над формою. Даний принцип є одним з вирішальних щодо ведення бухгалтерського обліку за МСФЗ.

3. Фінансовий стан виступає однією з ключових рекомендацій ефективності роботи будь-кого суб'єкта господарювання. Він визначається показниками фінансового забезпечення, обґрунтованістю розміщення та дійового вживання фінансових ресурсів та здатністю реалізовувати дійову господарську роботу в умовах змінюючогося внутрішнього і зовнішнього середовища.

Виконання аналізу фінансового стану фірми, одночасно з комплексною оцінкою його активів і пасивів, бізнес-активності та використання капіталу, є суттєвим складником визначення фінансової стабільності суб'єкта господарювання. Оцінка фінансового стану бере в себе проведення

об'єктивної аналізу обсягу та побудови активів та пасивів підприємства, а ще формулювання системи показників.

4. Аналіз фінансових та управлінських показників роботи підприємства спрямований на вивчення причин, які призвели до досягнення конкретних результатів, будь то позитивні чи негативні. Глибоке розуміння економічних процесів, які формують ці показники, допускає приймати дійові управлінські рішення та оперативно вносити корективи у діяльність підприємства.

5. Аудит фінансової звітності, котрий є обов'язковим, значить перевірку фінансової звітності суб'єктів господарювання, котрі відповідно з чинним законодавством повинні розкривати або відображувати свою фінансову звітність власникам фінансової звітності, разом з аудиторським звітом, який здійснюється суб'єктами аудиторської діяльності відповідно до положень та у встановленому порядку, передбаченому Законом «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»[33].

Головною метою обов'язкового аудиту є підвищення якості та достовірності фінансової звітності. Для досягнення цієї мети аудитори аналізують фінансові транзакції, оцінюють фінансові стан та забезпечують відповідність звітів актуальним стандартам. Поза цим, обов'язковий аудит має ряд переваг.

6. Ініціативний аудит - аудит, що здійснюється за рішенням замовника послуг Відбувається за будь-який стадію роботи та може облягати або усі розділи бухгалтерського обліку або певні його частини. Ініціативний аудит в Україні становить важливий засіб для забезпечування дієвості та конкурентоспроможності підприємств. Він допомагає виявляти проблеми в діяльності компаній та надавати рекомендації щодо їх вирішення. Крім того, ініціативний аудит сприяє впровадженню кращих практик управління та раціоналізації витрат.

Отож, ініціативний аудит в Україні має значний потенціал для підняття ефективності та витримки роботи підприємств, а також оптимізації витрат

держави.

7. Аудит фінансової звітності у різних суб'єктах господарювання може відрізнятися залежно від типу організації, її розміру, галузі діяльності та інших факторів. Ці особливості аудиту фінансової звітності залежать від визначених домовленостей будь-якого суб'єкта господарювання і регуляторного середовища, в якому вони діють. Аудитор повинен бути свідомим контексту та специфіки бізнесу під час проведення аудиту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз фінансового стану підприємства URL: http://www.vlasnasprava.info/ua/business_az/how_to_grow/finance/financial_management.html?_m=publications&_t=rec&id=645 (дата звернення: 08.11.2023).
2. Андрієнко В. О. Поняття та склад фінансової звітності в умовах гармонізації бухгалтерського обліку: наука молода. Київ: 2008. № 9. 153-157 с.
3. Базилінська, О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 328 с.
4. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: навч. посібник. Житомир: ЖДТУ, 2003. 524 с.
5. Будько О. В. Фінансова звітність як джерело інформації для прийняття управлінських рішень: Ефективна економіка. Дніпро, 2013. № 1. 3-5 с.
6. Верхоглядова Н. І. Бухгалтерський фінансовий облік: навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2010. 536 с.
7. Войнаренко М. П. Система обліку в Україні: трансформація до міжнародної практики. Київ: Наукова думка, 2012. 718 с.
8. Гайдаєнко О. М. Аналіз ділової активності підприємства. Вісник соціально-економічних досліджень. Одеса, 2014. №18 . 25-36 с.
9. Герасим П. М., Журавель Г. П., Бруханський Р. Ф. Первинний та аналітичний облік на підприємстві: навч. посіб. Тернопіль: Економічна думка, 2005. 464 с.
10. Демко І. В. Дослідженням ролі фінансової звітності в процесі прийняття управлінських рішень: Науковий вісник. Київ, 2017. № 5. 337-346 с.
11. Довбуш В. І. Баланс підприємства: історія виникнення, розвитку та становлення. Незалежний аудитор. Київ, 2013 р. №6. 52-59 с.
12. Дорошенко А. П. Оцінка ліквідності та платоспроможності в контексті діагностики загального фінансового стану підприємства: Ефективна економіка. Київ, 2010. № 3. 57-62 с.